

ΖΩΑΙ ΙΔΕΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΟΥ κ. ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ

Ἐκδιδόμενα ἀθήναις

ΥΠΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΟΥΔΟΥΜΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

1910

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ ΑΡΑΚΟΥΛΗΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Εικόνων	5
Γενικαὶ ἀρχαὶ ἐθνικῆς πορείας	7
Πανελλήνιον Ἐργατικὸν Κόμμα	13
Ὁ Ἑλληνικὸς Σοσιαλισμὸς	15
Τάφοι Ζωντανῶν	18
Ἡ Πολιτεία καὶ ὁ Ἐγκληματίας	20
Ἀναστίτωση αἱ ἐργατικαὶ τάξεις	26
Θεσμὸς τῶν Συντεχνιῶν	28
Πλάτων Δρακούλη	30
Συνομιλία Δρακούλη καὶ Γρέυ	32
Πρόγραμμα Δρακούλη	34
Ἡ ΕΡΕΥΝΑ καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς	36
Τὸ ἰδεῶδες τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ	38
Ἔργα Πλάτωνος Δρακούλη	40

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

[Άρθρον Β. Δρακούλη εις τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ Ἰανουαρίου 1907].

Ὅτε πρὸ τριῶν γενεῶν ἢ ἐπίσημος Εὐρώπη συνετέλεσεν εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἡμετέρου πολιτικοῦ καθεστώτος, ἐπιστέψασα τοὺς ἑπταετῆς ἀγῶνας τῶν ἀνδρῶν τοῦ 21, ἔπραξε τοῦτο ὑπέικουσα εἰς τὴν πίεσιν ἣν ἐξήσκησαν ἐπ' αὐτῆς οἱ λαοὶ τῆς Οἰκουμένης, οἵτινες ἐστήριζον τὰς ἐλπίδας των περὶ ἀναγεννήσεως τοῦ κόσμου εἰς τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτήρος, καλουμένου ἅπαξ ἔτι νῦν δράση ὡς παράγων τῆς ἀνθρωπίνης προόδου. Οἱ λαοὶ τῆς Οἰκουμένης, ἐνθουσιασθέντες ἐκ τῆς μοναδικῆς ἐκείνης ἐξεγέρσεως τοῦ γένους μας, προσεδόκων ὅτι δὲν θὰ παρήρχετο μία γενεά, πρὶν ἢ ὁ πρὸς ἡμᾶς θαυμασμός των δικαιωθῆ, ἀν ὄχι ὑπὸ μεγάλων βημάτων ἑλληνικῆς προσπαθείας, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὑπὸ τεκμηρίων λανθάνοντός τινος ἱεροῦ πυρός. Ἄλλ' ἡ πρώτη γενεά διέρρευσε καὶ ἡ δευτέρα διέρρευσε, καὶ ἡμεῖς δὲν παρέσχομεν τὰ τεκμήρια, ἅτινα ἐναγωνίως ἀνέμενεν ἀφ' ἡμῶν ἡ Ἀνθρωπότης. Ἡ ἐπίσημος Εὐρώπη δὲν δύναται ἄλλως νὰ πράττη εἰμὴ ἀκριβῶς ὅπως ἐξαναγκάζεται ἐκάστοτε νὰ πράττη καμυτομένη ὑπὸ τῆς θελήσεως τῶν λαῶν, ἀλαθῆτως ἐκδηλουμένης. Οἱ λαοὶ τῆς Οἰκουμένης ἀτενίζουσιν εἰς Ἰδεώδη καὶ ποθοῦσιν ἀναγέννησιν τοῦ κόσμου. Ἀόριστα εἶνε τὰ Ἰδεώδη καὶ οἱ πόθοι των, καὶ ἀ-

σαφῶς διατυποῦνται· ἀλλ' ἔρχεται στιγμή καθ' ἣν αἱ περιστάσεις συμβάλλουσιν εἰς δημιουργήσιν ὀριστικῆς, ἀκαταμάχητου διατυπώσεως τῶν παγκοσμίων πόθων καὶ ἡ ἐπίσημος Εὐρώπη δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ κυρώσῃ καὶ πραγματώσῃ τὰ τόσῳ ὀριστικῶς ἀπαιτούμενα. Μία ἐκ τῶν περιστάσεων αἰτινὲς ἀνεπέερωσαν τὰς ἐλπίδας τῶν λαῶν τῆς Γῆς ἦτο ἡ ἐξέγερσις τοῦ ἐλληνικοῦ γένους. Οἱ λαοὶ τῆς Γῆς ἔμειναν ἐννεοὶ πρὸ τῆς νεκραναστάσεως ἐκείνης, καὶ ὀλίγου δεῖν προέκυπτε καὶ ἐθεμελιούτο νέα τις θρησκεία—ἡ θρησκεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ· τόσῳ ὁ κόσμος ἀντήχει ἐκ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐλληνικόν. Ἡ καταδρομὴ καὶ ἡ δυσπιστία τῆς ἐπισήμου Εὐρώπης καθ' ἡμῶν τότε εἶνε ἀπόδειξις τοῦ μεγάλου βαθμοῦ, εἰς ὃν ἐξικνεῖτο ὁ πρὸς τὴν Ἑλλάδα θαυμασμὸς τῶν μεγάλων ομάδων πάσης χώρας· διότι ἡ ἐπίσημος Εὐρώπη ἤχθη νὰ πιστεύῃ, ὅτι ὁ ἐλληνισμὸς ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου ὅπως συντρέψῃ τὰ ἔωλα καθεστῶτα, ὅτινα μακραίωνες προλήψεις καὶ ἡ ἀμάθεια τῶν λαῶν εἶχον δημιουργήσει. Ἐπὶ στιγμήν ὁ ἐλληνισμὸς, ἔχων τὸν ζωογόνον ἀέρα τῆς παγκοσμίου συμπαθείας, ἐφάνη μέλλων ν' ἀποδῆ ἀμείλικτος ἐχθρὸς τῶν ἐῶλων καθεστώτων, καὶ ἡ ἐπίσημος Εὐρώπη ἀπεδειλίασε. Δυστυχῶς, πρῶτος ὁ Ἑλληνισμὸς διέψευσε τοὺς φόβους τῆς τούτους, διότι, μακρὰν τοῦ ν' ἀποδειχθῆ ἐχθρὸς τῶν σηπομένων καθεστώτων τῆς Εὐρώπης, ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἐχθρὸν τῆς θεωρίας ἣν ἐπειράθησαν νὰ ἐφαρμόσωσιν αἱ δύο μεγάλαι ἐπαναστάσεις—ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ. Ἐννοεῖται, ἡ στάσις αὕτη τοῦ ἐλληνισμοῦ δὲν ἔθιξε τὴν πρόοδον τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔβλαψεν αὐτὸ τὸ γένος μας. Ὁ ἐλληνισμὸς ἐτάχθη μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς ὀπισθοδρομήσεως, καὶ, ἀντὶ νὰ εἰσαγάγῃ καινὰ δαιμόνια καὶ ὑποτυπώσῃ νέα καθεστῶτα, ἐφάνη ἀρκεσθεῖς εἰς ἕν ἀπλοῦν ἰδεῶδες πολιτικῆς ὑπάρξεως, ὅπως-ὅπως, ἐπὶ ἀγαλλιάσει τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνακτοβουλίων καὶ ὀδυνηρᾶ ἀπογοητεύσει τῶν λαῶν τῆς Γῆς. Ἐκτοτε ὁ ἐλληνισμὸς, ὡς ἀντιπροσωπευό-

μενος ὑπὸ τοῦ γένους μας, ἐγκατελείφθη εἰς ἑαυτόν. Ἐφοῦ ἠγωνίσθη ὡς Τυτάν ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας του, ἤρξατο συστηματικῶς ν' ἀνατρέπη ἄρδην, διὰ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς πορείας του, τὰ ἱερώτατα ἀξιώματα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως· ἤρξατο ν' ἀπαρνῆται τὸ μέγα ἰδεῶδες τῆς Ἰσότητος, τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἀδελφότητος, ἐγκαταλιμπάνων τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς πόθους των, ἐναγκαλιζόμενος τοὺς τυράννους τῶν κοινωνιῶν καὶ ἀντιγράφων πολιτεύματα κατὰδικασθέντα ἤδη ἔκτοτε ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τῶν λαῶν, ἀντὶ νὰ τάμη ἑαυτῷ νέαν ὁδόν, ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἱστορίας καὶ φύσεως. Ἐν βραχυλογίᾳ, ὁ ἐλληνισμὸς ἐπὶ δύο ὄλας γενεάς (ἤδη συμπληροῦνται τρεῖς) διέψευσε τὰς προσδοκίας τῆς Ἀνθρωπότητος, ἐνῶ ἐφαίνετο εἰσαχθεὶς εἰς τὸν βίον, ἵνα ἐπιτελέσῃ τότε ὅ,τι τώρα ἔγνω νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ ἰαπωνισμὸς. Ἐὰν ὁ κόσμος εἶνε δυσμενῆς πρὸς ἡμᾶς σήμερον, εἶνε δυσμενῆς, διότι ἀνέμενε μεγάλα πράγματα ἀφ' ἡμῶν, καὶ εἶχε δίκαιον νὰ τὰ ἀναμένῃ. Ἡ ἱστορία μας, ἡ ἀρχαία διανόησις τοῦ γένους, παρεῖχε τὸ δικαίωμα εἰς τὸν κόσμον ν' ἀναμένῃ παρ' ἡμῶν θαύματα καὶ εἶνε προφανές, ὅτι ἡ ἀπογοητεύσεις, ἡ καταλαβοῦσα τὸν κόσμον περὶ ἡμῶν, εἶνε εἰς εὐθὺν λόγον πρὸς τὸ μέγεθος τῶν προσδοκιῶν του. Διέρρευσαν αἱ δύο γενεαί. Μᾶς ἐδόθη προθεσμία ἄλλης μιᾶς. Πῶς διέρρευσε καὶ ἡ τρίτη; Ἀκριδῶς ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι δύο, αἱ προγενέστεραι. Τὸ πολίτευμα τῶν τριάκοντα τυράννων ἰσχύει καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν γενεάν, ὅπως ἰσχυε καὶ κατὰ τὰς δύο προηγουμένας. Παραλλήλως δέ, ἀντὶ ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα, ὅτι ὁ σύμμαχος τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἐλληνισμὸς ἦτο ὁ προωρισμένος νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀρχίζων ἀπὸ τὴν γωνίαν ἣν κατέκτησεν ἀναστάς, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν,—δηλαδή τὰς ἀρχὰς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως: Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφότης,—ἡμεῖς ἐνωτίσθημεν ἀπὸ τὰ πλουτοκρατικὰ ἐνστικτα τῆς γηρασάσης Εὐρώπης, συνεπιδοηθούσης καὶ τῆς ἐκφραλισθείσης ὄψεως

τοῦ χαρακτήρος μας, ὠμόσαμεν πίστιν εἰς τὸν Μαιμμωνᾶν, ἐνεκολπώθημεν τὸ πνεῦμα τῆς ὑπισθοδρομήσεως καὶ ἐλησμονήσαμεν τὴν ἱερὰν σύμβασιν, ἣν πρὸ εἴκοσιν αἰώνων εἶχε συνομολογήσει ὁ Ἑλληνισμὸς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπηνήθημεν τὴν παρακαταθήκην μας καὶ συνεδέσαμεν σχέσεις στενάς μὲ τὸν Ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου. Ἡ πρόνοια μᾶς συνέδεσεν ἐξ ὑπαρχῆς μὲ τὸν Χριστιανισμόν, μᾶς ἀνέγειρε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἡμεῖς δὲ καὶ τὸν σύνδεσμον αὐτὸν ἐλακτίσαμεν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐξεγέρσεως ἀπεκρούσαμεν, μόνον καὶ μόνον ἵνα γίνωμεν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς πλουτοκράτας καὶ χρηματιστάς, ὑπολαβόντες ἐν τῇ ἀφελείᾳ μας, ὅτι αὐτοὶ θὰ μᾶς ἐχορήγουν τὴν ὑλικτὴν δύναμιν, ἵνα φέρωμεν εἰς πέρας τὸ ὄνειρον τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος. Δὲν ἀντελήφθημεν ὅτι, καὶ ἐὰν ἔτι τὸ ἐπραγματοποιούμεν, τῇ βοήθειᾳ μὲν αὐτῶν, ἐν διαστάσει δὲ πρὸς τὸν ἐλληνικὸν χαρακτήρα καὶ τὰς κοινωνιολογικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ ἐθνικὴ ἐνότης, οὕτω κατορθουμένη, θὰ ἦτο ἀπλή παγίς, εἰς ἣν πίπτοντες θὰ ἐθαπτόμεθα ἅπαξ διὰ παντός. Ἐθνικὴν ἐνότητα ἐλλήνων μὴ ἐχόντων τὴν ὑψιπετὴν διάνοιαν καὶ τὸ ἀκτινοβόλον ἦθος τοῦ ἀληθοῦς Ἕλληνοσ, ἀπεύχομαι καὶ φοβοῦμαι.

Ἀτενίζω εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτήρος καὶ τὴν κατανόησιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὡς εἰς τὸν ἀπαραίτητον ὅρον πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ὁνείρου. Ἐρρέτω πᾶσα λύσις ἄνευ τοῦ τοιούτου ὅρου. Ἡ ἐθνικὴ ἐνότης ἄνευ τοῦ ὅρου τούτου δὲν εἶνε ποσῶς μεγάλη ἰδέα· εἶνε ἰδέα μικροτάτη καὶ ἐλέγχει φύσεις ἄγαν ὀλιγαρκεῖς. Μεγάλη ἰδέα, ἰδέα ἀνταξία τῆς λαμπρότητος τῶν παραδόσεών μας, ἀληθῶς μεγάλη ἰδέα εἶνε ἐκείνη, ἣτις θὰ συνέπήγετο κυρίως τὴν διηνεκτὴν προσπάθειαν ἡμῶν, ὅπως ἀποτελέσωμεν τὴν πρωτοπορείαν τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, συμμαχοῦντες μετὰ τῆς μεγάλης ἐκείνης δυνάμεως, ἣτις

εἶνε γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λαοὶ τῆς Οἰκουμένης. Μεγάλῃ ἰδέᾳ θὰ ἦτο ἐκείνη, ἣτις θὰ συνεπήγατο τὴν διηνεκτὴ ἀντισυ-
 χίαν ἡμῶν, ὅχι μήπως ἡ Εὐρώπη περιποιῆται ἄλλον τινὰ
 λαὸν πλειότερον ἢ ὅσῳ περιποιεῖται ἡμᾶς, ἀλλὰ μήπως φα-
 νῶμεν ὑποδεέστεροι τῶν προσδοκιῶν τῆς Ἀνθρωπότητος.
 Οἱ βούλγαροι δὲν ἔχουν τοιαύτην εὐθύνην, διότι οὐδεὶς
 ἀναμένει παρ' αὐτῶν ἔργα ἀντάξια προγονικῆς ἀρετῆς·
 ἀλλὰ ἡμεῖς οἱ ἔχοντες μεγάλους προγόνους, ἂν δὲν δείξωμεν
 ἐντὸς τῆς προσεχοῦς γενεᾶς τάσιν νὰ καταστῶμεν μείζονες
 αὐτῶν, ὅσον ἀφορᾶ νοῦν, ἦθος καὶ ἀνθρωπισμόν, ἂν δὲν δεί-
 ξωμεν τοιαύτην τάσιν ἐντὸς τῆς προσεχοῦς γενεᾶς, τότε
 Οὐαί!

Εἰς δημοσιογράφους ἱκανοὺς νὰ αἰσθανθῶσι τὴν μεγάλην
 εὐθύνην τοῦ ἔργων των ἀπόκειται νὰ γείνη ἑναρξίς ἡρωικῆς
 προσπαθείας, ὅπως τῷ 1921 μᾶς εὖρη βαδίζοντας στερβῶς
 ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν ἀναγέννησιν. Μία δεκα-
 πενταετία ἀπὸ τοῦδε θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς ἀρκετὴ, ὅπως ἀποδεί-
 ξωμεν ἀριδίλως εἰς τὸν κόσμον, ὅτι, καίτοι παρεπλανήθη-
 μεν μέχρι τοῦδε, ἐν τούτοις ἤδη ἀντελήφθημεν ὅποια εἶνε
 ἡ ὁδός, ἣν πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν. Δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ
 ἄλλη μία δεκαπενταετία πρὶν ἢ κατίδη ὁ κόσμος ὅτι καλῶς
 ἔπραξε παρασχῶν ἡμῖν τὴν ἀρωγὴν του εἰς τὸ σχέδιον οὗ
 ἠρξάμεθα τῷ 1821. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, ὁλόκληρες ἡ
 Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ, ἡ ὀλομέλεια δηλαδή τῶν λαῶν τῆς
 Οἰκουμένης, θὰ ἦτο καὶ στρατὸς καὶ στόλος τοῦ Ἑλληνι-
 σμοῦ. Δὲν λέγω ὅτι θὰ ἦτο ἄκαιρον, ἢ περιττόν, νὰ δημιουρ-
 γήσωμεν στρατόν, μικρὸν μὲν κατὰ τὸν ἀριθμόν, μέγαν δὲ
 κατὰ τὴν τελεσφορότητα· ἀλλὰ λέγω, ὅτι εἶνε παράδοξον νὰ
 σπαταλῶμεν τὰς ἱκμάδας μας πάσας πρὸς ἐπίτευξιν—πάν-
 τοτε διαφεύγουσαν—στρατοῦ ἢ στόλου, ὅστις μᾶς εἶνε κατ'
 ἀνάγκην ἄχρηστος ἐλλείψει νοῦ καὶ ἠθους, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλ-
 λης πορείας μας, ἐκλέγοντες τὴν ἀντίθετον ὁδὸν ἐκείνης ἣν
 ἐξελέξαμεν, θὰ ἐξησφαλίζομεν τὸν ἀκοίμητον ἐκείνον ἐνθου-

σιασμένον τῶν λαῶν τῆς Γῆς, ὅστις θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς ὁ ἄριστος στρατὸς καὶ ὁ ἄριστος στόλος. Κατόπιν θὰ ἦτο εὐκόλον κατόρθωμα ἢ σύνταξις στρατοῦ τινος ἐξ ὀλίγων χιλιάδων ἀνδρῶν, ὅστις ἐν ὅλῃ τῇ σμικρότητι αὐτοῦ, θὰ ἠδύνατο, ἐν δεδομένῃ στιγμῇ, νὰ μᾶς ἀποδῇ ἀνυπολογίστου χρησιμότητος. Ἐπίσης εὐκόλον κατόρθωμα θὰ ἦτο ἢ ναυπήγησις ὀλίγων πλοίων ἀναμφισβήτητου ἀξίας καὶ τελεσφορότητος, ἐν δεδομένῃ στιγμῇ. Ἀλλὰ τὸ γεγονός, ὅτι δὲν ἠδυνήθημεν ἀπὸ τοῦ 1897 καὶ ἐντεύθεν νὰ δημιουργήσωμεν οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο εἶνε ἀπόδειξις τρανὴ τῶν λόγων μου: "Ὅτι δηλαδὴ δὲν θὰ δυνήθωμεν νὰ πράξωμεν τοῦτο, παρὰ εἰάν ἀρχίσωμεν καλλιέργουντες νουν καὶ ἦθος, ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου παραλλήλως συντασσόμενοι πρὸς τὸ νέον πνεῦμα τῆς ἀνθρωπίνης προόδου καὶ ἀλληλεγγύης. Ἡ ἀνθρωπότης δὲν ενδιαφέρεται περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ χάριν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ ενδιαφέρεται περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς περὶ δυνάμεως, ἥτις, καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις εἶνε ἀρμοδία νὰ ἀναγεννήσῃ τὸ ἀνθρώπινον Γένος. Εἴμεθα ὁ μόνος λαός, ὁ σὺν τὸ προνόμιον νὰ προσδοκηθῇ τοιοῦτον τι παρ' ἡμῶν. Πάντως ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἀδυσώπητος ἢ ὑποχρέωσις νὰ δικαιολογήσωμεν τὸ προνόμιον τοῦτο. Ὁ Ἑλληνισμὸς συνέβαλε, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Ἀπομένει, ἵνα ἡμεῖς, ὡς ἐκπροσωποῦντες τὸν Ἑλληνισμόν, ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς πνέει τὰ λοίσθια καὶ ὅτι θὰ ἡμεθα ἀντάξιοι τοῦ προνομίου μας, ἂν ἐπολιτευόμεθα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὁ νέος πολιτισμὸς, ὁ μέλλον ν' ἀνατείλῃ—ὁ Ἀνθρωπισμὸς—ν' ἀνατείλῃ τῇ συμπράξει ἡμῶν κατὰ μέγα μέρος. Τότε οὐδεὶς θὰ ἔλεγεν ὅτι ἐφάνημεν ὑποδεέστεροι τῶν προσδοκιῶν τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ, ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα ἡμῶν νῦν, ὡς ἔχει ὁ ἡμέτερος παρὼν τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι, ἢ μομφῇ ὅτι μέχρι τοῦδε ἐφάνημεν ὑποδεέστεροι τῶν προσδοκιῶν τῆς Ἀνθρωπότητος εἶνε ἀκαταμάχητος. Ἡ γνώμη μου εἶνε ὅτι ὑπάρχει καιρὸς ὅπως ἀποπλύνωμεν

τὴν μομφὴν ταύτην καὶ ὅπως ταχθῶμεν εἰς τὴν πρωτοπο-
 ρείαν τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, ἀντὶ τῆς ὀπισθοπορείας εἰς
 τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα νῦν, ἀπειλούμενοι ἢ ἀποσπασθῶμεν
 τέλος καὶ ἀφαιθῶμεν ἐπίσω ἄνευ ἐλπίδος. Ὑπάρχει καιρὸς,
 ἀρκεῖ νὰ ἐρευνήσωμεν ἄνευ ἀναβολῆς τὴν μέθοδον ἣτις θὰ
 ἦτο ἢ καταλληλοτέρα ὅπως μᾶς ὠθήσῃ ἐπὶ τὰ πρόσω. Κατ'
 ἐμὲ μίαν εἶνε ἡ μέθοδος: Μεταμόρφωσις τοῦ ἠθους μας διὰ
 τῆς οργανώσεως ἁρμοδίου συστήματος ἀνατροφῆς καὶ παι-
 δείας.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ

[Ἄρθρον Πλάτωνος Δρακούλη, ἐν τῷ «Ριζοσπάστῃ» τῆς
 3ης Ἀπριλίου 1909].

Πανταχόθεν φαίνεται συρροὴ τάσεων πρὸς ἀπαρτισμὸν
 μιᾶς δυνάμεως προωρισμένης νὰ διοργανώσῃ τὰς παρ' ἡμῖν
 βιομηχανικὰς συνθήκας. Τοιαύτη δύναμις, ἀρκεῖ αἱ τάσεις
 νὰ τύχῃσι προσηκούσης ὀργανώσεως, δὲν θὰ εἶνε ἄλλο τι,
 ἄμα ἐκδηλώσῃ ἑαυτήν, εἰμὴ ἐργατικὸν κόμμα. Λέ-
 γων κόμμα δὲν ἐννοῶ μίαν ὀμάδα βουλευτῶν, ἀλλ' ἐννοῶ
 ἓνα ὀρισμένον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, διατυπούμενον καὶ
 ὑποστηριζόμενον ἐν μέσῳ ἡμῶν ὑπὸ ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἀτόμων,
 πιστῶν εἰς τὴν ἐπιδίωξιν ὀρισμένων σκοπῶν. Προκειμένου
 περὶ ἐργατικοῦ κόμματος, ἄλλα δὲν δύνανται νὰ εἶνε τα
 ἄτομα ταῦτα εἰμὴ ἐργάται ἀποζῶντες ἐκ τοῦ ἡμερομισθίου
 τῶν, οἱ δὲ ὀρισμένοι σκοποί, εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ὁποίων
 πρόκειται νὰ εἶνε πιστοί, δὲν δύνανται νὰ εἶνε ἄλλοι εἰμὴ
 νομοθετήματα προνοοῦντα περὶ τῆς βελτιώσεως, ἀνυψώσεως
 καὶ εὐημερίας τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, τουτέστιν ἀναδιοργά-
 νωσις τῶν παρ' ἡμῖν βιομηχανικῶν συνθηκῶν. Ἡ ὕπαρξις
 βουλευτῶν ἐκπροσωπούντων τὴν ἐν λόγῳ δύναμιν εἶνε ζή-

τημα δευτερευον. Οί εργάται οίτινες δὲν ἔχουσι τίποτε εἰμῆ, ἐν ἀθέβαιον ἡμερομίσθιον, θάττον ἢ βράδιον θὰ λάβωσι συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ὑποστάσεως ὡς μελῶν ἀποτελούντων τὴν δύναμιν ταύτην—ὡς μελῶν δηλαδή τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Ἄμεσον ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε ἡ ἀντιπροσώπευσις αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ ὑπὸ προσώπων ἀνηκόντων εἰς αὐτὴν τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Οἱ βουλευταὶ οὔτοι θὰ εἶνε καθαροὶ διερμηγεῖς τῶν ἐργατικῶν συμφερόντων ἐν τῇ Βουλῇ. Ἄνευ τοιούτων διερμηγέων, οὐδὲν νομοθέτημα ἀποβλέπον εἰς τὰ ἐργατικὰ συμφέροντα, δύναται νὰ ψηφισθῇ. Μία ὁμὰς βουλευτῶν, οὔτω χαρακτηρισθέντων ἐκ τῶν προτέρων, θὰ δυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ δλόκληρον νομοθεσίαν ὑπὲρ τῶν παραγωγικῶν τάξεων. Ἄλλ' ἵνα προκύψῃ ὁ ἐν λόγῳ ἀπαραίτητος χαρακτηρισμὸς ἀπαιτεῖται ὠρισμένη τακτική.

Ἐπειδὴ μετὰ τινὰς μῆνας θὰ ἐπικεῖνται βουλευτικαὶ ἐκλογαί, φρονῶ ὅτι ἐπέλγει ἀπὸ τοῦδε νὰ προπαρασκευασθῶσιν εἴκοσιν ὑποψήφιοι καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν ἐκλεχθῶσι τέσσαρες ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἄλλοι τόσοι ἐν Βόλῳ καὶ ἐν Πάτραις θὰ εἶνε μέγα κατόρθωμα. Ἄλλ' οἱ ὑποψήφιοι οὔτοι θὰ ἀναλάβωσι ρητῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἀσχοληθῶσιν εἰς ἄλλο τι, εἰμῆ εἰς τὴν ἐπιδιώξιν τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, καὶ νὰ μὴ δεχθῶσιν οἰανδήποτε θέσιν ἢ χαρτοφυλάκιον, ἐπὶ ποινῇ πανδήμου ἀποδοκιμασίας καὶ καταφρονήσεως. Ἐν πρώτοις οἱ ὀκτῶ ἐργατικοὶ βουλευταὶ θὰ ἐπιδιώξωσι τροποποίησιν τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος τοιαύτην ὥστε εἰς προσεχεῖς ἐκλογὰς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπὸ ὀκτῶ νὰ ἀνέλθῃ εἰς εἴκοσι καὶ βραδύτερον εἰς τεσσαράκοντα. Τοιοῦτον κόμμα, χωρὶς νὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ ποτὲ αὐτὸ κυβέρνησις, θὰ ἐρρυθμιζέ τὰς βιωτικὰς συνθήκας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ μέλλον τῶν παραγωγικῶν τάξεων καί, ἐπομένως, τοῦ ἔθνους.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

[Ἄρθρον Γ. Μέξη εἰς τὸν «Χρόνον» τῆς 7ης Μαρτίου 1909].

Πρώτη ἀρχὴ τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδεῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρξε τὸ "Ἀρθην, περιοδικὸν συντασσόμενον ὀλόκληρον καὶ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κυρίου Δρακούλη. Οὐδεμίαν ἰδέαν περὶ σοσιαλισμοῦ εἶχε ποτε ἀκουσθῆ παρ' ἡμῶν πρὸ τοῦ 1885, ὅτε ὁ κ. Δρακούλης ἱδρυσεν τὸ ἐν λόγῳ περιοδικόν. Τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ εἶχεν ἀναγγελθῆ ἐν ἔτος προηγουμένως καὶ δύναται νὰ συνοψισθῆ εἰς τὰς ἐξῆς φράσεις, ἃς παράλαμβάνομεν ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς τότε ἐκδοθείσης ἐγκυκλίου.

Ἡ Ἀρχὴν θεμελιώθη τὸ "Ἀρθην πρὸς θεῶν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς φρονεούσης αὐτὸν μερίμνης περὶ τῆς αὐρίου καὶ ἀφορᾶ εἰς τὴν ἐντεῦθεν ἠθικὴν διάπλασιν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, οὐχὶ προνομιακῶς τῶν ὀλίγων, ἀλλὰ—ὡς ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ—ἀπάντων.

Πρόγραμμα αὐτοῦ εἶνε ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ἀναλόγου ἀπάντων ἐργασίας καὶ διὰ ριζικῆς τροποποιήσεως τοῦ ὑφισταμένου συστήματος τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς τοῦ πλούτου ἐπικράτησις πραγματικῆς δικαιοσύνης καὶ ἐπίτευξις οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας ἀπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀτόμων, ἐξ ὧν ἡ κοινωνία σύγκαιται».

Ταῦτοχρόνως ὁ κ. Δρακούλης μετέφρασε τὸ πλήρες πύρρον ἔργον ἐκεῖνο τοῦ Κραπότκιν, τὸ ἤδη κλασικὸν καταστάν, "Ἐκκλήσις εἰς τοὺς νέους, μεγίστην σχὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν πνευμάτων τῆς νεολαίας τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης. Ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1887 ὁ κ. Δρακούλης μόνος καὶ ἀβοήθητος, ἐν μέσῳ δυσχερειῶν ποικίλων καὶ παλαιῶν κατὰ ἐρριζωμένων παρ' ἡμῶν προλήψεων καὶ ἀμαθείας, συνεκέντρωσεν εἰς τὰς σελίδας τοῦ "Ἀρθην τὰ σπέρματα τῆς κοινωνιολογικῆς διανοήσεως, ἧτις ἐπηκολούθησε καὶ πρὸς ἡν ἐστράπη ἡ μάλ-

λον σκεπτομένη μερίς τοῦ γένους μας. Ἐτη τινα παρήλθον καὶ οἱ καρποὶ τῆς σπορᾶς ταύτης τοῦ κ. Δρακούλη βαθμηδὸν ἀνεφάνησαν. Σύλλογοι καὶ Ἐταιρεῖαι ἰδρύθησαν ἀλληλοδιαδόχως καί, μολονότι βραχύβια κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ὑπῆρξαν τὰ σωματεῖα ταῦτα, ἢ ὑπαρξίς των δὲν ἀπέβη εἰς μάτην. Ἐφημερίδες σοσιαλιστικαί, ὄργανα τῶν ἐργατικῶν τάξεων, προέκυψαν καὶ ἐδίδαξαν ἐν ταῖς βιομηχανικαῖς πόλεσι τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰσεχώρησεν ἡ διδαχὴ τοῦ κ. Δρακούλη, ἐνθα ὑφηγηταὶ καὶ καθηγηταὶ ἔχουσιν ἀναλάβει τὴν διεξήγησιν αὐτῆς, καὶ σχεδὸν δὲν ὑπάρχει σήμερον λογογράφος, ὅστις νὰ μὴ κρίνη οὐσιώδη τὴν μνείαν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἐργατικῶν προβλημάτων. Ἡ γενεὰ μας αὐτόχρομα ἐνεκεντρίσθη ἐκ τοῦ Ἄρδην, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐμπνέεται. Μετ' ὀλίγον ἐδημοσιεύθη τὸ Ἐχειρίδιον τοῦ Ἔργατου, ἔργον τοῦ κ. Δρακούλη, περικλείον ὀλόκληρον τὴν διδασκαλίαν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ ἀποτελοῦν ὅλοὲν τὴν βάσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι κοινωνιολογικῆς κινήσεως. Ὁ κ. Δρακούλης ἀπῆλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἔκτοτε, προσκληθεὶς νὰ μετάσχη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Συνέδριον τῶν σοσιαλιστῶν τοῦ 1889. Μετὰ ταῦτα ἐπεδόθη εἰς κοινωνιολογικὰς ἐρεῦνας ἐν Ἀγγλίᾳ, ἃς δὲν ἔστερξε νὰ διακόψῃ οὐδὲ κἂν ὅτε αἱ ἐργατικαὶ τάξεις Πατρῶν καὶ Ἀθηνῶν τὸν προσεκάλεσαν τῷ 1896 νὰ ἐκτεθῇ ὑποψήφιος βουλευτῆς των. Ἐν τούτοις αἱ δύο κάλπαι του, ἢ τε ἐν Ἀθήναις καὶ ἢ ἐν Πάτραις, καίπερ ἀπροστάτευτοι ἀφθεῖσαι, συνεκέντρωσαν ὀκτὼ χιλιάδας ψήφων ἀμφοτέραι. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ κ. Δρακούλης συνῆψε δεσμοὺς φιλίας μετὰ τῶν ἡγετῶν τῆς βιομηχανικῆς ἐξεγέρσεως, ἰδίως μετὰ τοῦ Τζῶν Μπώρνς, τοῦ νῦν ὑπουργοῦ, τοῦ εἰσαγαγόντος εἰς τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν τὸ θεμελιῶδες ἀξίωμα, ὅτι ἡ Πολιτεία εὐθύνεται διὰ τὴν ἀνέχειαν τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

Μακρόθεν ὁ κ. Δρακούλης δὲν ἔπαυσεν ἐμπνέων τοὺς ὀλίγους σκαπανεῖς τῆς μεγάλης ἰδέας ἣν εἶχε λαξεύσει τῷ

1885. Τῷ 1899 ἀνήγγειλε τὴν ἴδρυσιν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, περιοδικοῦ ὅπερ ὁ ἴδιος συντάσσει ὀλόκληρον καὶ ἐκδίδει ἀπὸ τοῦ 1901 καὶ ὅπερ ἔχει ἤδη καταστῆ ἰσχυρὰ δύναμις, διαπλάττουσα καὶ διαμορφοῦσα τὸ φρόνημα χιλιάδων Ἑλλήνων, ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. Ὅφειλομεν γὰρ προσθέσωμεν, ὅτι τὸ ἕτερον ἔργον τοῦ κ. Δρακούλη, ὅπερ εἶνε μᾶλλον μυχιολογικόν, τὸ περιώνυμον Φῶς ἐκ τῶν ἔνδον, ἐπέδρασεν ἰσχυρῶς ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς.

Τὸ "Ἀρδην, τὸ Φῶς ἐκ τῶν ἔνδον καὶ ἡ ΕΡΕΥΝΑ, δύναται τις εἰπεῖν, εἶνε οἱ τρεῖς παράγοντες, τῇ συνεργασίᾳ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη ἡ ἰδιάζουσα σφραγὶς τοῦ ἑλληνικοῦ σοσιαλισμοῦ—ἡ νεοελληνικὴ κοινωνιολογικὴ σχολή—τῆς λίαν ἐπιβάλλον κῦμα ὀγκοῦται ἀπὸ τινος ἐν μέσῳ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Εἶνε ἐξόχως ἀξιοσημεῖωτον, ὅτι ἡ κοινωνία ἐκείνη, ἣτις πρὸ εἴκοσι πέντε ἐτῶν ἠτένισεν εἰς τὸ "Ἀρδην ὡς εἰς ἐκκεντρικόν τι δημοσίευμα, ὅλως ἀλλότριον πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν συνθήκας, ἀρύεται ἤδη ἐξ αὐτοῦ τὰς ζωτικωτέρας ἐμπνεύσεις τῆς, ὅπως κατεργασθῆ τὰ θεμέλια τοῦ μέλλοντός τῆς, πεισθεῖσα ὅτι ὄντως, ὡς στεντορεῖως ἐτόνισε πρὸ ἐνὸς τετάρτου αἰῶνος ὁ κ. Δρακούλης, πρέπει ἡ κοινωνία μας γὰρ μεταβληθῆ ἄ ρ δ η ν .

ΤΑΦΟΙ ΖΩΝΤΑΝΩΝ

[Ἐκ τοῦ «Ριζοσπάστου» τῆς 12 Μαρτίου 1909,
ἄρθρον Π. Δρακούλη.]

Ὁ «Ριζοσπάστης» με προσηγόρευσεν ἐλθόντα ἐξ Ἀγγλίας, δι' ἐκτιμητικῆς ἐπισκοπῆσεως τῶν εἰκοσιπενταετῶν προσπαθειῶν μου ὑπὲρ θεμελιώδους μεταμορφώσεως τῶν κρατουσῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν. Ἄφ' ἧς ἐξεδόθη τὸ πρῶτον, τὸν παραβολουθῶ μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος, διότι εὕρισκω ὅτι εἶνε ἐν τῶν ὀλιγίστων ὀργάνων τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ἅπερ φροντίζουσι περὶ ἀρχῶν καὶ ἰδεωδῶν. Κάποτε ἐκάκισα αὐτὸν ὡς μὴ θίγοντα ἐπαρκῶς τὰς ρίζας τοῦ κακοῦ, καὶ ὁ κ. Φιλάρετος ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ εὐρυδοξία, μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι εἶνε πάντοτε λίαν εὐτυχῆς ὡς ἄν τις προσκαλεῖται εἰς συζήτησιν καὶ ἔρευναν. Θεωρῶ τὸ σφριγῶν τούτο φύλλον ὡς κοινωνιολογικὴν προσέτι φωνήν, τείνουσαν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν μυχιῶν καὶ ἀορίστων πόνων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἔρχομαι ἀπὸ χώραν ἐνθα ἀφθονοῦσιν οἱ ριζοσπάσται καὶ οἱ κοινωνιολόγοι ἐνθα πρυτανεύει τὸ ἀξίωμα «εἰς αἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ ἀνθρωπότητος» καὶ ἐνθα ἀμειλίκτως πατάσσονται αἱ ρίζαι τοῦ κακοῦ, ὅπουδῆποτε εὕρισκόμεναι. Αἱ τελευταῖαι ἐντυπώσεις μου ἐκεῖθεν εἶνε ἡ ἀπήχησις τῶν διαμαρτυριῶν τῆς κοινῆς γνώμης κατὰ τῶν βαρβαροτήτων τοῦ ποινικοῦ συστήματος.

Αἱ πρῶται δὲ ἐντυπώσεις μου ἅμα ἐλθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε ἡ ἀπήχησις περιγραφῶν περὶ τῆς φρικαλέας ζωῆς, ἣν σύρουσι χιλιάδες συμπολιτῶν μας ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς φυλακαῖς, ἃς οἱ χρονογράφοι τῶν ἑφημερίδων ἀποκαλοῦσι «τάφους ζωντανῶν». Ἐκεῖνο ἤδη τὸ ὅποῖον ζητῶ ἀπὸ τὸν «Ριζοσπάστην», τελῶν ὑπὸ τίς εἰρημένας

διττάς ἐντυπώσεις, εἶνε νὰ εὕρη τὴν ρίζαν τῆς ἀθλιότητος τῶν ἐλληνικῶν φυλακῶν καὶ νὰ πατάξῃ αὐτήν, προκαλῶν τὰς διαμαρτυρίας τῆς κοινῆς γνώμης κατὰ τῶν βαρβαροτήτων τοῦ ποινικοῦ ἡμῶν συστήματος. Δὲν θὰ ἀγωνισθῇ μόνος. Ἐξέγερσις κατὰ τοῦ ἰσχυρόντος Ποινικοῦ Δικαίου ὑφίσταται πανταχοῦ. Δὲν ὁμιλῶ ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας πρὸς τοὺς ἀθλίους τῶν ἐλληνικῶν φυλακῶν. Ὅμιλῶ ἐν ὀνόματι τῆς Δικαιοσύνης, ἣς ἡ ἀντίληψις εἶνε ριζικῶς ἀλλοία σήμερον ὑπὸ τῷ φῶς τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ τῆς κοινωνιολογίας. Αἱ δύο αὗται ἐπιστῆμαι τείνουσι ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἡ εὐθύνη τοῦ ἐγκληματίου εἶνε μηδαμινή, ἐνῶ ἡ εὐθύνη τῆς Πολιτείας διὰ τὴν γένεσιν τοῦ ἐγκληματίου εἶνε κολοσσιαία.

Τὸ ποινικὸν πρόβλημα εἶνε κλάδος τοῦ μεγάλου κοινωνικοῦ προβλήματος. Ἡ συμπεριφορὰ τῆς πολιτείας πρὸς τὸν ἐγκληματίαν ἀποτελεῖ κολοσσιαῖον ἔγκλημα· ὁ σύγχρονος ἀνθρωπισμὸς ἐπιβάλλει τὴν ἐκ βάθρων ἀναδιοργάνωσιν τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς προκύπτει τὸ φαινόμενον, ὅπερ καλοῦμεν, ἐγκληματίαν, καὶ εἶνε ὑπερτάτης σπουδαιότητος τὸ ζήτημα τῆς τύχης τοῦ ἐγκληματίου, ἀπαξ περιελθόντος ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῆς πολιτείας. Πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου προάγονται, ὡς θὰ δείξω τὴν προσεχῆ τετάρτην, μέλλων νὰ ὁμιλήσω ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» ἀξιοσημείωτα κινήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν τύχην τοῦ ἐγκληματίου καὶ ἡ ὁμόφωνος τῶν τε ποινικολόγων καὶ τῶν κοινωνιολόγων κρίσις εἶνε, ὅτι δέον ἐξ ἅπαντος νὰ μετατραπῇ τὸ σύστημα τῶν φυλακῶν ἀπὸ ποινικοστρατιωτικοῦ εἰς ἠθικοβιομηχανικόν, νὰ μεταμορφωθῇ δηλαδή ἡ φυλακὴ ἀπὸ τόπον ποινῆς καὶ βίας εἰς τόπον βιομηχανικῆς ζωῆς καὶ ἀναπλάσεως. Ἡ νεωτέρα ἐγκληματολογία ἀπαιτεῖ θεμελιώδη ἀλλαγὴν τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν, αἵτινες δέον νὰ λάβωσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα ἠθικῶν νοσοκομείων.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΣ

[Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Παρνασσοῦ ἐν Ἀθήναις ὁ κ. Δρακούλης τῇ 18/31 Μαρτίου 1909 ὠμίλησε περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου. Δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον μέρος τῆς διαλέξεως καθόσον τὰ λοιπὰ συμπεριελήφθησαν εἰς τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν βιβλίον «Ἐγκληματικότητα καὶ ἀνθρωπισμός». Ὁλόκληρος ἡ ὁμιλία ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ «Χρόνῳ»].

Κυρίες καὶ κύριοι,

Τὸ θέμα περὶ τοῦ ὁποίου λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σὰς ὁμιλήσω εἶνε ἐκ τῶν ζωτικωτέρων τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦσι τὸν πολιτισμὸν μας. Ἡ ἐγκληματικότητα ἐξεταζομένη ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νεωτέρου ἀνθρωπισμοῦ, ἀποβαίνει πρόβλημα πολὺ σοβαρὸν καὶ πολὺ δύσκολον. Ἡ στάσις μας ἀπέναντι τοῦ ἐγκληματίου δὲν δύναται νὰ εἶνε πλέον οἷα ἦτο πρὸ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀνθρωπολογικῆς καὶ κοινωνιολογικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τοῦτο θὰ ἐφελκύσω τὴν προσοχὴν σας εἰς τὸν σάλον ὁ ὁποῖος διεξάγεται ἐν ἄλλαις χώραις πρὸς μεταρρυθμίσειν τῶν ἰσχυόντων ποινικῶν συστημάτων. Στενωῶς συνδεδεμένον πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε τὸ ζήτημα τῆς βελτιώσεως τῶν φυλακῶν καὶ ἔσον ἀφορᾷ τὰς ἐλληνικὰς φυλακὰς ἢ ἀξιοθρήνητος αὐτῶν κατάστασις εἶνε λίαν γνωστὴ. Δὲν θὰ διατρέψω εἰς τοῦτο· ἀλλὰ, ἀφοῦ ἐξηγήσω ὑμῖν ὅ,τι ἀλλαχοῦ ἐπιζητεῖται κατεπειγόντως ὡς ριζικὴ μεταρρυθμίσις συστημάτων τὰ ὁποῖα εἶνε ἀπείρως τελειότερα τῶν ἡμετέρων, θὰ ἀφήσω ἡμᾶς νὰ κρίνετε ὅτι κατὰ μείζονα λόγον ἐπείγει ἡ ἀναμόρφωσις τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος συστήματος.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΒΟΥΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΟΥ

Εἰσὶ δύο ἐπιστήμαι αἵτινες ἔσχον μεγάλην ἀνάπτυξιν

κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίως χρόνους, ἡ ἀνθρωπολογία καὶ ἡ κοινωνιολογία. Αἱ δύο αὐταὶ ἐπιστῆμαι μᾶς ἀναλύουν τὸ φαινόμενον ὅπερ καλοῦμεν ἐγκληματίαν, ὥστε νὰ γνωρίζωμεν πῶς ἀρχήθεν διεμορφώθη καὶ πῶς προέκυψεν ἡ βούλησις του. Μᾶς φωτίζουσιν ἐπίσης ὡς πρὸς τὸ ποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ συμπεριφορὰ μας πρὸς τὸ φαινόμενον. Ὁ ἐγκληματίας κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε προϊόν τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας ἡ πολιτεία ἀνέχεται, εἶνε δὲ εἰς ἐλάχιστον βαθμὸν προϊόν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐλευθέρας βουλήσεως. Ἡ ἐλευθέρα βούλησις τοῦ ἐγκληματίου εἶνε πολὺ μικρὸν ποσοστὸν καὶ δὲν εἶνε δίκαιον νὰ βασιζώμεθα ἐπὶ τοῦ ἀνεπαρκοῦς τούτου ποσοστοῦ ὅπως καταλογίσωμεν τὴν εὐθύνην. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε εἰνὴ συναισθημάτων ὧν ἡ διαρρύθμισις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διδομένης εἰς αὐτὸν οἰκογενειακῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνατροφῆς. Λέγω ἀνατροφῆς διότι ἡ ἐκπαίδευσις μόνη δὲν ἀρκεῖ ὅπως διαμορφώσῃ ἧθος.

ΠΟΣΟΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ἐπιθυμῶ νὰ στρέψω τὴν προσοχήν σας εἰς ἓν σφάλμα τὸ ὁποῖον γίνεται ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μεταξὺ κοινωνίας καὶ ἐγκληματίου. Ἡ κοινωνία θεωροῦσα ἑαυτὴν προσβεβλημένην ἀντεπεξέρχεται καὶ μετρά τὸν βαθμὸν τῆς εὐθύνης ἣν ἀποδίδει εἰς τὸν προσβαλόντα αὐτήν. Ἄλλὰ τὸ νεώτερον πνεῦμα, τὸ σύνολον δηλαδή τῶν πορισμάτων τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ τῆς κοινωνιολογίας, ἀποκρούει τὸ μέτρον τοῦτο καὶ ἀπαιτεῖ ἵνα ἐξακριβώνωμεν ὄχι τὸ ποσὸν τῆς εὐθύνης, ἀλλὰ τὸ ποιὸν τῆς εὐθύνης, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξακριβώσεως ταύτης νὰ ἐπιβάλλεται ἡ τιμωρία ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ μετράται ὄχι κατὰ ποσόν, ἀλλὰ κατὰ ποιόν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἀνθρωπισμὸς ἀπαιτεῖ ἵνα ἡ τιμωρία ἔχῃ χαρακτῆρα ἀναμορφωτικὸν καὶ προορισμὸν ἐξαγνιστικόν· ἀπαιτεῖ νὰ ἐφεύρωμεν σύστημα φυλακῶν, ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ συνδυάζον τὴν αὐστηρότητα

μετὰ τῆς ἐπεικειίας· καὶ ἀπαιτεῖ νὰ λάβωμεν ὑπὸ σημείωσιν ἕτι ἄλλοῖον ἦτο τὸ νόημα τῆς αὐστηρότητος πρὸ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ κοινωνιολογίας καὶ ἄλλοῖον εἶνε τὸ νόημα τῆς αὐστηρότητος σήμερον. Κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τὸ ποινικὸν σύστημα χρήζει ἀναμορφώσεως ἐπὶ δύο βάσεων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ριζικῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παροχῆς εἰς τὸν τιμωρούμενον πάντων τῶν μέσων τῆς ἀναγεννήσεως. Οὕτως ἐγγυεῖ τὴν τιμωρίαν τὸ νεώτερον πνεῦμα· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν τιμωρίαν. Ἡ σημερινὴ ἀντίληψις περὶ δικαίου ἀπαιτεῖ ἵνα ἡ πολιτεία προλαμβάνη τὴν ἐγκληματικὴν τάσιν χρησιμοποιοῦσα πάσας τὰς δυνάμεις αὐτῆς πρὸς ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀτόμου. Τὸ οὐσιῶδες εἶνε ἡ ἐνέργεια τῆς πολιτείας προτοῦ τὸ ἄτομον κινδυνεύσῃ νὰ προδῇ εἰς τὴν ἀξιοποινον πράξιν. Οἱ νόμοι οἵασδῆποτε πολιτείας ἐὰν δὲν συμβαδίζουσιν μὲ τὴν νεωτέραν ἀντίληψιν περὶ δικαίου δὲν εἶνε νόμοι. Ὁ νομοθέτης ὑπέχει βαρυτάτην εὐθύνην παραλείπων νὰ διαφωτίζεται ἀπὸ τὰ πορίσματα τῆς συγχρόνου ἐρεῦνης, ἢ ἀρνούμενος νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δῶηγῆται ἀπὸ τὰς περιστάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ἀπὸ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς δικανικῆς συνειδήσεως τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Ἐν συντόμῳ εἰπεῖν, ἄνευ τῶν διδαγμάτων τῆς κοινωνιολογίας καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, πᾶς ποινικὸς νόμος εἶνε βάρβαρος ἐν συμπαραβολῇ πρὸς τὴν ἀνέλιξιν τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν.

ΠΑΛΑΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

Ἱστορικῶς ἡ ἀνέλιξις τῆς ἀντιλήψεως τῶν ἀνθρώπων περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἐγκλημάτων διέτρεξε τέσσαρα στάδια. Πρῶτον ἦτο ἡ ἀρχέγονος ἀντίληψις τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ κοινωνία παρέδιδε τὸν ἐγκληματίαν εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ θύματος ἢ τῆς οἰκογενείας του ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀλληλεγγύης τοῦ αἵματος. Ἡ ἀγριότης τῆς ἀντιλήψεως ταύτης πληροῖ.

μακρὰ χρονικὰ ἀπανθρωπίας καὶ φρίκης. Ἐπειτὰ ἄρχεται, κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἡ περίοδος τῆς ἐκφοβίσεως μὲ τὰ βασιανιστήριά της καὶ τὸν τρόμον της ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι διὰ τοῦ τρόμου θὰ προελαμβάνοντο τὰ ἐγκλήματα. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἔθεσε πέραν εἰς τὴν περίοδον ταύτην, καὶ τὸ μέγα ἀνθρωπιστικὸν κύμα τοῦ 17. αἰῶνος ἐξεσάρωσε τὴν βαρβαρότητα τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῆς ἐκφοβίσεως. Ἡ ἀνθρωπιστικὴ περίοδος ἀνέτειλε διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Γρατίου, τοῦ Κάντ, τοῦ Φίχτε, τοῦ Βένθαμ, τοῦ Βολταίρου, τοῦ Βεικάρια καὶ τοῦ Φιλαγγέρη. Συνέπειαι τῆς σχολῆς ταύτης εἶνε ἡ βελτίωσις τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν, ἡ επικράτησις τῆς ἰδέας τοῦ σωφρονισμοῦ, ἡ κατάργησις ἐνιαχοῦ τῆς θανατικῆς ποινῆς, καὶ ἐν γένει ὡς συνέπεια τῆς σχολῆς ταύτης ὑπῆρξεν ὅτι ὁ αἰκτος ἀντικατέστησε τὴν ἀπανθρωπίαν. Αὐτὸς εἶνε ὁ παλαιὸς ἀνθρωπισμὸς. Ὁ νέος ἀνθρωπισμὸς εἶνε πολὺ ἀνώτερος. Ὁ παλαιὸς ἀνθρωπισμὸς ἐλάμβανε τὸν ἐγκληματίαν κεχωρισμένον ἀπὸ τὴν πραγματικότητά τοῦ βίου, ἐθεώρει ὅλους τοὺς ἐγκληματίας ὡς ὄντα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τύπου καὶ δὲν εἶχε ἀντιληφθῆ ὅτι ὁ ἐγκληματίας εἶνε προϊόν τῆς ἀπείρου ποικιλίας ἣν παρουσιάζει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Δὲν εἶχον προκύψει ἡ ἀνθρωπολογία καὶ ἡ κοινωνιολογία, αἵτινες μᾶς ἀποκαλύπτουσιν ὅτι ὁ ἐγκληματίας εἶνε μοναδικὸν φαινόμενον χρήζον ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας ἐν ἐκάστη περιπτώσει.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐκ τῶν δύο τούτων ἐπιστημῶν ἡ μὲν ἀνθρωπολογία μᾶς ἀναλύει τὸ φαινόμενον ὅπερ καλοῦμεν ἐγκληματίαν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς διαφόρους ἀτομικὰς ἐπιδράσεις, τὰ ἐνστικτα, τὰ πάθη, τὰς παντοίας συγκυρίας, καὶ τὸν ἄπειρον διαβαθμισμὸν τῆς διανοητικῆς ἀνισορροπίας. Ἡ δὲ κοινωνιολογία ἐξετάζει τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος καὶ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἐγκλημα εἶνε προϊόν κοινωνίας ἠθικῶς

νοσοῦσης, στενωῶς συνδεόμενον μὲ τὸν κοινωνικὸν ὀργανισμόν. Ἐν γένει τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα τοῦ συγχρόνου βιομηχανισμοῦ, ἢ βιοπάλη ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν, ἢ συγκέντρωσις κεφαλαίων εἰς τὰς χεῖρας ὀλίγων, ἢ ἐπιτεινομένη πενία, ταῦτα εἶνε θέματα ἐκ τῆς ἀπόψεως τῶν ὁποίων ἡ κοινωνιολογία ἐξετάζει τὸ ἔγκλημα. Ἡ ἐγκληματικότητα ἐν ἄλλαις λέξεσιν εἶναι κλάδος τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, καὶ ὄχι τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ὅσωδῆποτε καὶ ὀπωσδῆποτε καὶ ἂν μεταρρυθμίσωμεν τὸν ποινικὸν νόμον, ἐνόσω δὲν μεταβάλλονται αἱ κοινωνικαὶ συνθήκαι, ἡ ἐγκληματικότητα θὰ εἶνε μία ἀπὸ τὰς πληγὰς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀκριβῶς ὅπως αἱ νόσοι προκύπτουσιν ἀπὸ πλημμελεῖς ὑγειονολικὰς συνθήκας οὕτω καὶ τὰ ἔγκλήματα προκύπτουσιν ἀπὸ πλημμελεῖς κοινωνιολογικὰς συνθήκας. Πρὸς ἄρσιν τῶν νοσημάτων δὲν ὠφελεῖ ἢ ἢ βελτίωσις τῶν νοσηλευτικῶν μεθόδων, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἢ μεταβολὴ τῶν ὑγειονολογικῶν ὄρων. Οὕτω καὶ προκειμένου περὶ ἔγκλήματος, πρὸς ἄρσιν τῶν ἐγκλημάτων δὲν ὠφελεῖ ἢ βελτίωσις τῶν ποινικῶν μεθόδων ἀλλὰ ἀπαιτεῖται καὶ ἢ μεταβολὴ τῶν κοινωνιολογικῶν ὄρων.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν δυνάμεθα νὰ καταπολεμήσωμεν τὸ ἔγκλημα, εἰμὴ ἐὰν λάβωμεν πρόνοιαν περὶ μεταβολῆς τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουσιν ἀφ' ἑνὸς ἄκραν πενίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπερβολικὸν πλοῦτον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· πρέπει νὰ καταπολεμήσωμεν καὶ τὰς ἄλλας ἀκόμη αἰτίας. Πρέπει νὰ καταπολεμήσωμεν τὸν ἀλκοολισμόν· πρέπει νὰ προνοήσωμεν περὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων μας, περὶ ἐμψυχώσεως τῆς γεωργίας, περὶ μορφώσεως δικαστῶν, καὶ τέλος ἀπαιτεῖται νὰ προνοήσωμεν περὶ διακανονισμοῦ τῆς εὐθύνης τοῦ Τύπου, τὰ ἀνίθικα καὶ χυδαῖα στοιχεῖα τοῦ ὁποίου δηλητηριάζουσι τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ. Εἶνε ὑπάτον συμφέρον τῆς κοινωνίας νὰ προλαμβάνη τὴν νό-

σον ἥτις καλεῖται ἐγκληματικότητα, διὰ τῶν προσηκουσῶν ἐξυγιαντικῶν μεθόδων. Πρέπει δηλαδή νὰ ἐξυγιάνωμεν τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον πρὶν ἢ ἐλπίσωμεν καταστολὴν τῆς ἐγκληματικότητος.

[Ἡ διεξήγησις τῶν ἐνεργειῶν αἰτινες γίνονται πανταχοῦ τοῦ κόσμου πρὸς μεταρρυθμίσειν τῶν ἰσχυόντων ποινικῶν συστημάτων ἐκτίθεται πληρεστέρα ἐν τῷ βιβλίῳ *Ἐγκληματικότης καὶ Ἀνθρωπισμός*, ὡς ἔπεται δὲ ἔχει ὁ ἐπίλογος τῆς διαλέξεως.].

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐν συνόψει ἡ λογικωτέρα σήμερον στάσις μας ἀπέναντι τοῦ ἐξοκείλαντος ἀδελφοῦ μας ὃν ἀποκαλοῦμεν ἐγκληματίαν, δέον νὰ εἶνε στάσις ὄχι ἐμπνεομένη ἀπὸ ἐκδίκησιν οὔτε ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐκφοβίσεως. Βεβαίως εἶνε ἐπάναγκες νὰ προβαίνωμεν εἰς ὅλα τὰ πρακτικὰ διαθήματα μετὰ πεφωτισμένης αὐστηρότητος ὅπως ἀποσοβῆται ὁ κίνδυνος τῆς κοινωνίας ὃ προερχόμενος ἀπὸ τὴν ἐγκληματικότητα, ἀλλὰ ἅπαξ ἐπράξαμεν τοῦτο, πᾶσαν προσπάθειαν ὀφείλομεν νὰ καταβάλωμεν ὅπως ἐξανθρωπίσωμεν τὸν χαρακτήρα ἐντὸς τοῦ ὁποίου βλαστάνουσι τὰ ἐνοχα σπέρματα. Διὰ τοῦτο ἀφ' ἐνὸς τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἡμῶν σύστημα πρέπει νὰ τεθῆ ἐπὶ νέων βάσεων, καὶ τὸ ποινικὸν ἡμῶν σύστημα ἀφ' ἐτέρου νὰ προσαρμοσθῆ πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Πολὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δράσιν τῶν γυναικῶν. Εἶνε ὑψηλὸν καὶ ἐνδοξὸν προνόμιον τῆς γυναικὸς τὸ περιθάλλειν καὶ τὸ ἀνεγείρειν τοὺς ἠττωμένους ἐν τῷ βίῳ. Γνωρίζω ὅτι ὁμιλῶν περὶ τῶν δυστήνων ὄντων τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἐν ταῖς φυλακαῖς, θίγω εὐγενεῖς καρδίας γυναικῶν παρισταμένων ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ. Γυναικῶν δι' ἃς δὲν ἐδόθη εἰς μάτην τὸ παράδειγμα τῆς ἡμετέρας βασιλίσεως. Ἡ βασίλισσα Ὀλγα εἶνε ὑπερτέρα παντὸς ἐγκωμίου. Ἡ καλωσύνη της, τὸ

ἐνδιαφέρον της ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μας τῶν ἐν φυλακῇ ἀπο-
τελοῦσι τοὺς τιμαλφεστέρους ἀδάμαντας οἱ ὅποιοι κοσμοῦσι τὸ
στέμμα της. Καὶ θεωρῶ ἀνασσαν πᾶσαν γυναῖκα τῆς ὁποίας
ἡ καρδιά ἐπιποθεῖ νὰ ἐπιχύσῃ ψυχικὸν ἠλιόφως εἰς τὰ ἀνί-
λια σκότη τῶν ἐλληνικῶν εἰρκτῶν.

Τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ εἰρημένου βιβλίου Ἐγκλημα-
τικότης καὶ Ἀνθρωπισμὸς εἶνε τὰ ἑξῆς: Τὶ ἔστιν ἔγ-
κλημα — Τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα. — Νευρολογι-
καὶ ἔρευναι. — Ὁ νεαρὸς ἐγκληματίας καὶ ὁ βιομη-
χανισμὸς τῶν φυλακῶν. — Μετατροπὴ τῶν φυλακῶν
ἐπὶ τὸ βιομηχανικώτερον. — Ἀποικία καταδίκων. —
Πῶς ἐπιζητεῖται ἡ λύσις τοῦ προβλήματος. — Ἐνέρ-
γεια ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ἐνέργεια ἐν Ἀμερικῇ. — Ἐνέρ-
γεια ἐν Ἰταλίᾳ. — Ἀποτυχία ἀποπείρας ἐν Ἑλ-
λάδι. — Ἡ θανατικὴ ποινὴ.

ΑΝΑΣΤΗΤΩΣΑΝ ΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

[Ἐκ τοῦ «Ριζοσπίστου» τῆς 10 Ἀπριλίου 1909,
ἄρθρον Π. Δρακούλη.]

Τὸ ἔτος τοῦτο καὶ τὸ προσεχές, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα,
εἶνε τὰ κρισιμώτερα τῆς γενεᾶς μας καὶ τὰ γονιμώτερα εἰς
κοινωνικὰς μεταβολάς. Μεγάλα γεγονότα εἶνε προφανῶς ἐπὶ
θύραις, καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ περισωθῇ ἡ ὑπόστασις ἔθνων,
ἅτινα θὰ εὗρεθῶσιν ἐν τῇ ὀπισθοπορείᾳ τῆς προόδου ἐντὸς
τῆς προσεχοῦς δεκαετίας. Ἐὰν τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος δὲν δείξῃ
τοῦ πνεύματος τούτου τὴν φιλοπατρίαν ἕσον τάχιστα, πολὺ
φοβοῦμαι, ὅτι θὰ ταφῇ ὑπὸ τὴν ὀρσειράν, ἣν ἀποτελοῦσιν οἱ
λόγοι, αἱ ἀγορεύσεις καὶ αἱ συζητήσεις τῆς συγχρόνου ἱστο-

ρίας του. Τὸ σύνθημα τῆς προόδου ἐν πάσαις ταῖς χώραις τοῦ πολιτισμοῦ εἶνε: ἀναστήτωσαν αἱ ἐργατικαὶ τάξεις. Τὸ σύνθημα αὐτὸ ἐνόνηι καὶ συνασπίζει ὅλας τὰς προοδευούσας κοινωνίας τῆς οἰκουμένης. Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς παραγνωρίσῃ τὸ μέγα τοῦτο ἐγερτήριο, καί, ἀντὶ νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν ἐγγυήσεων ὑπὲρ εὐημερίας, διαπλάσεως, καὶ ἀνυψώσεως τῶν παραγωγικῶν τάξεων, ἐξακολουθῇ νὰ κατατρίβηται εἰς τὰς συνήθεις μεθόδους τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀβελτερίας, θὰ εὐρεθῇ ἐν τῇ ὀπισθοπορείᾳ τῆς προόδου, ὅταν ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου. Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου δὲν εἶνε μακρὰν. Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς κωφεύσῃ εἰς τὸ ἐγερτήριο, θὰ ἐπαλάβῃ καὶ τὴν φορὰν ταύτην τὸ σφάλμα, ὅπερ διέπραξεν ἐν προγενεστέραις κρισίμοις ἐποχαῖς, ταχθεῖσα κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ ὀπισθοπορείᾳ ἔνθα καὶ νῦν εὐρίσκεται. Ἀπαιτεῖται ἤδη δεκαπλάσια ἔντασις προσπαθειῶν ὅπως διαγκωνίσωμεν τὰς περιστάσεις καὶ προσπελάσωμεν εἰς τὴν πρωτοπορείαν τῆς προόδου. Ἄλλ' ἡ ἥρωϊκὴ προσπάθεια δὲν δύναται νὰ παραλειφθῇ ἀτιμωρηταί, καὶ πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι ἡ τιμωρία ἐπὶ παραλείψει ἥρωϊκῆς προσπάθειας ἔσται θάνατος.

Καθ' ὃν χρόνον ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ ὀργανίζονται ἰσχυραὶ καὶ στιβαραὶ ἐνώσεις σκοποῦσαι τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν βιομηχανικῶν καὶ γεωργικῶν συνθηκῶν, καθ' ὃν χρόνον κραταιαὶ Πολιτεῖαι ὡς ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία συγκεντροῦσι τὴν πᾶσαν αὐτῶν μέριμναν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐργατικῶν τάξεων, διότι τούτων ἡ εὐημερία ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων φώτων ὡς ἡ κρητὶς τοῦ ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μέλλοντος, καθ' ὃν χρόνον ἡ Βουλγαρία, ἢ ἡ Ἑλλὰς τῶν λόγων καὶ τῶν συζητήσεων ὑπερορᾷ ὡς ἀνεπίδεκτον προόδου, ὀργανίζει ἐπὶ κραταιῶν βάσεων τὰς παραγωγικὰς αὐτῆς τάξεις, βιομηχανικὰς καὶ γεωργικὰς, εἶνε παθητικὸν νὰ μὴ ἔχη τις νὰ χρονογραφήσῃ ἐν τῇ ὅλῃ δράσει τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας εἰμὴ σπασμωδι-

κὰς ἐνεργείας στερουμένας ζωῆς, ῥικνῶς καὶ ἀβεβαίως βαδι-
ζούσας, ἄνευ νοήματος, ἄνευ σχεδίου, ἄνευ κατευθύνσεως.

Τί δύνανται φερ' εἰπεῖν αἱ ἑλληνικαὶ συντεχνίαι, ὅταν ὡς
θεμέλιον αὐτῶν δὲν ὑπόκειται ἡ ἐρρωμένη ἐπιδίωξις τῶν κα-
θαρῶς ἐργατικῶν συμφερόντων, καὶ πῶς θὰ δυνηθῶσι νὰ
ἀξιώσωσιν ἀλληλεγγύην μετὰ τῶν συντεχνιῶν, ἃς ἔχουσιν
ἤδη ὀργανώσει εἰ ἐργάται τῶν ἄλλων ἐθνῶν; Τί δύναται
ἐν ἐργατικὸν κέντρον ἐδῶ καὶ ἐν ἐργατικὸν κέντρον ἐκεῖ,
ὅταν, παρὰ πάντα τὸν ἡρωϊσμόν του καὶ τὸ πῦρ, ὅπερ δια-
θερμαίνει τὴν δράκα τῶν συντελεστῶν του, προσκόπτῃ εἰς
ἀντιδράσεις ἐμπνεομένας ἀπὸ μικροφιλοδοξίας καὶ προσωπι-
κὰς ἀντιλήψεις; Τί δύναται μία κοινωνιολογικὴ εἰσαγγελία,
ἣτις μεθ' ὅλον τὸ σφρίγγος τῶν ὀλίγων, οἵτινες ἠσθάνθησαν
τὴν τρομερὰν σημασίαν, ἣν ἔχει τὸ παγκόσμιον ἐγερτήριον
τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ἀδυνατεῖ νὰ καταστήσῃ τὴν φωνήν
τῆς ἀκουστῆν εἰς τὰς μεγάλας ομάδας τῶν ἐργατῶν, τῶν
ἀπογοητευμένων, ἀσυντάκτων, ἀπροστατεύτων καὶ στερου-
μένων, καὶ ἀγνοούντων τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν, ἣτις θὰ
τοὺς ἐχαρακτήριζεν, ἐὰν ἦσαν προσηκόντως ὀργανωμένοι
καὶ ἐν συνδέσμῳ μετὰ τῶν ἐργατῶν πάσης ἄλλης χώρας;

ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΧΝΙΩΝ

[Ἐκ τοῦ «Ριζοσπάστου» τῆς 18 Μαρτίου 1909,
ἄρθρον Π. Δρακούλη.]

Ἡ εἴσοδος τῶν Συντεχνιῶν εἰς τὴν ἐνεργὸν διεύθυνσιν τῆς
Πολιτείας εἶνε ἀπαρχὴ θεσμοῦ, ὅστις δύναται νὰ λάβῃ μεγί-
στας διαστάσεις. Ἡ Συντεχνία ἐν Ἑλλάδι εὐρίσκεται εἰς ἀρ-
χέγονον κατάστασιν, καίτοι οὐδὲν ἐκώλυεν, ἵνα κατὰ τὰ τε-
λευταῖα δέκα ἔτη λάβῃ συμπαγῆ ὑπόστασιν. Ἀλλαχοῦ ἡ
Συντεχνία εἶνε δύναμις, ἡ δὲ ἔνωσις τῶν Συντεχνιῶν εἶνε βά-
σις τῆς νεωτέρας συλλήψεως τοῦ κράτους. Αἱ συντεχνίαι

καλῶς ὀργανωμένοι εἶνε αὐτὸ τὸ Κράτος. Τὸ σημερινὸν Κράτος, ὅπως εἶνε συμπεπηγμένον, δὲν μέλλει νὰ διανύσῃ μακρὸν βίον. Ἡ ὀργάνωσις τῶν Συντεχνιῶν θὰ τὸ ὑποκαταστήσῃ. Πρόδηλος ἐπομένως ἡ σπουδαιότης, ἣν κέκτηται τὸ ζήτημα τῆς τύχης καὶ διαμορφώσεως τῶν Συντεχνιῶν. Δὲν ἔσχον ἀφορμὴν νὰ μελετήσω τὸν ὀργανισμόν τῶν παρ' ἡμῖν Συντεχνιῶν· ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν ἀπό τινος ἐμφαντικῶς ἐλκύει τὴν ἀντίληψιν πάντων. Ἐντεῦθεν ἡ περὶ αὐτῶν νῦξις μου τῆς ἐβδομάδος ταύτης. Ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἀποκομίζω ἐκ τῆς προσφάτου ἐνεργείας αὐτῶν, εἶνε, ὅτι δὲν ἔχουσιν ὠρισμένον πρόγραμμα, καὶ ὅτι ἡ τακτικὴ τῶν εἶνε σφαλερὰ ὑπὸ στρατηγικὴν ἔποψιν. Συμπεραίνω προσέτι, ὅτι δὲν ἔχουσιν ἀρκετὰ χρήματα, τὰ χρήματα δὲ ὄχι μόνον εἶνε τὰ νεῦρα τοῦ πολέμου, ἀλλὰ προασπίζουσι καὶ κατὰ πάσης πρὸς δωροδοκίαν ἀποπείρας ἔξωθεν. Φρονῶ, ὅτι αἱ Συντεχνίαι ὀφείλουσι νὰ ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τινὰς μῆνας εἰς καταρτισμὸν ὠρισμένου προγράμματος διατυποῦντος θετικὰ καὶ ἀναμφισβήτητα αἰτήματα, παραδείγματος χάριν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ νομοθετικὴν πρόνοιαν περὶ τοῦ ἐργάτου. Ὅσακις δὲ πρόκειται νὰ διατυπώνωσιν αἶτημα καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ συνοδεύωσι μὲ ἀπειλήν, ὅτι θὰ προσκάλέσωσι τὰς ὀμάδας, ὀφείλουσι νὰ εἶνε ὑπερβέβαιαι, ὅτι ἡ ἀπειλὴ θὰ ἐκτελεσθῇ, ἄλλως ἡ ἐξουσία καὶ ἡ πλουτοκρατία, ἅπαξ τῆς ἀπειλῆς μὴ ἐκτελεσθείσης, θὰ ἀδιαφορήσωσι καὶ ἡ ζημία τοῦ ἀγῶνος τῶν ἐργατικῶν τάξεων ἔσται μεγίστη. Φρονῶ τέλος, ὅτι αἱ Συντεχνίαι διὰ παντὸς τρόπου, διὰ ὀργανισμοῦ καταλλήλου εἰσφορῶν, κυρίως μὲν προερχομένων ἀπὸ τὸν πενιχρὸν ὀβολὸν ἐκάστου ἐργάτου, ἀλλὰ προσέτι ἀπὸ τὴν ἐθελουσίαν ἐλευθεριότητα τῶν συμπαθούντων ὑπὲρ τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, ὀφείλουσι νὰ σχηματίσωσι ταμεῖον, ἵνα δύνανται ν' ἀπαντῶσιν ἀπροσκόπτως τὰ ἔξοδα τῆς ἐνεργείας τῶν, χωρὶς νὰ φοβῶνται χαλάρωσιν αὐτῆς, ἐλλείψει χρημάτων. Σχεδὸν ὅλοι σήμερον εἶναι συμπαθῶς διατεθειμένοι ὑπὲρ τῆς τύχης τῶν

ἐργατικῶν τάξεων καὶ δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ λεγογισμένη ἐνέργεια, ὅπως αἱ Συντεχνίαι ἐκπληρώσωσιν ἐπιτυχῶς τὴν ἀποστολὴν των. Ὡς τελευταῖον νουθέτημα ὀφείλω νὰ προσθέσω «φοβοῦ τοὺς πολιτευομένους καὶ δῶρα φέροντας.»

Ὁ «Χρόνος» Ἀθηνῶν εἰς τὸ φύλλον τῆς 12 Ἀπριλίου 1909 ἔγραψε τὰ ἑξῆς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς Λονδῖνον ἐπιστροφῆς τοῦ κ. Δρακούλη.

ΠΛΑΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

Ἀπέρχεται σήμερον εἰς Λονδῖνον ὁ κ. Πλάτων Δρακούλης, ὁ γνωστότατος κοινωνιστὴς συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος, ὁ ἐκδότης τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, ἣτις ἀποτελεῖ νῦν τὸ Ἀνθρωπιστικὸν Εὐαγγέλιον τῶν χιλιάδων ἐλλήνων ἀναγνωστῶν τῆς.

Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἔργων του παρουσιάζει αὐτὸν ὡς ἐστὶν πυρός, ἐξ ἧς ἀναπέμπονται οἱ σπινθῆρες καὶ αἱ ἀκτῖνες πάσης ἀνωτέρας ἀληθείας, ἠθικότητος καὶ καλωσύνης. Ὄντως ὁ ἐπίλεκτος αὐτὸς ἔλληνα δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς κολοσσιαῖον κεφάλαιον ἁρμονίας· ἀστήρ, ὅστις περιλάμπει ἠδέως, εἰς γλυκὺν ὄρθρον μεγάλων ὑποδείξεων διὰ τὸ μέλλον, τὸν ζόφον τῆς συγχρόνου ἐλληνικῆς κοινωνίας. Εἶνε σέλας καὶ ἔκλαμφις, διαγράψασα διὰ τῆς ὠραιοχρόμου διαδρομῆς τῆς τὸν εὐγενέστερον καὶ λεπτότερον κύκλον τῆς σκιρτήσεως τῆς καρδίας καὶ τῆς ἐκρήξεως τοῦ πνεύματος· διαδονήσασα τὰ μυχιαίτατα αὐτοῦ, θέσασα ἐπὶ θρόνου τὸ συναίσθημα, μεγαλύνασα καὶ ἱερώσασα, τὴν σκέψιν. Αὐτὴ εἶνε ἡ μία καὶ μόνη ἐντύπωσις ἐκ τῶν ἔργων του. Δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μέγας, εὐγενής, βαθύς, ἀρχαῖος, κλασικὸς καὶ ἐντονώτατος χριστιανικὸς παλμὸς τῆς ψυχῆς τοῦ Πανελληνίου.

νίου· σάλπιγξ μελλούσης ἀναστάσεως, διακίνησις εἰς σεισμόν καὶ ἐξέγερσιν, περὶ τῆς προσδοκᾶται παρὰ τῶν μυστῶν τοῦ Γένους μας, ὅτι θὰ δυνηθῆ ν' ἀναθερμάνῃ μίαν ἡμέραν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Ἱερουργίαν. Τὸ μέχρι τοῦδε πνευματικόν του ἔργον εὐλόγως δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς ἥλιον, ἐξ οὗ διακτινοῦνται εἰς κυανᾶς καὶ πλήρεις θερμῆς ἀκτῖνας ὅλαι αἱ ἐπαγγελίαι, αἱ ὑποθήκαι καὶ ἐνδόταται ἐλπίδες τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ κ. Δρακούλης εἶνε ἀληθῶς ἐξηγνισμένη καὶ ἰδιαιτάτη μορφή. Ἐκλαυσεν, ἐμόχθη, σεν, ἐδιώχθη, ἐξωρίσθη χάριν τῆς Ἰδέας. Εἶνε ὁ κεκλημένος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Πρῶτος ἐβροντοφώνησεν ἐνταῦθα τὰς ὑποθήκας τοῦ Κοινωνισμοῦ διὰ τοῦ μύθρου τοῦ "Αρδην. Καὶ ὅσοι εὐγενεῖς μεταξὺ τῶν ἐλλήνων, ἀναγνωρίζουσιν ἐν τῷ προσώπῳ του τὸν νέον Ἀπόστολον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰδεώδους, ἐστηρικμένον ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς δημιουργίας τριάκοντα αἰώνων, ἥτις καὶ αὐτὴ ἀπέρρευσεν ἐκ τῶν θερμῶν ἐκείνου ἀναλαμπῶν. Εἰς τὸ ἰδεῶδες τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ἔθεσε πρὸ πολλοῦ ἐν Ἑλλάδι ἓνα μέγαν θεμέλιον λίθον, μείναντα ἀμετακίνητον ἔκτοτε, ἔστω καὶ ἀφανῆ διὰ τοὺς πολλοὺς, θεωρεῖ ἰερωτάτην ὑποχρέωσιν του νὰ ἀφοσιωθῆ ἐξ ὀλοκλήρου. Καὶ ἡ ἐλπίζομένη ἐνταῦθα ἐγκατάστασις του, καθωπλισμένου δι' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν μέσων καὶ ἀποφασισμένου νὰ τὰ χρησιμοποίησιν πάντα εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ἐπιταγὴν τῆς Ἰδέας, δὲν δύναται ἢ νὰ χαιρετισθῆ μετὰ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς βαθείας παρ' ὅλων τῶν ἐξαρτώντων τὴν πρόοδον τοῦ Γένους ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς του ἀπὸ τῆς κοινωνιστικῆς ἐνεργείας, ὡς ἀπὸ κέντρου, περὶ ὃ στρέφεται πᾶσα Ἀνθρωπιστικὴ ἀναγέννησις.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΔΡΑΚΟΥΛΗ ΚΑΙ ΓΡΕΨ

[Ἄρθρον τοῦ «Χρόνου» τῆς 14 Ἰουνίου 1909]

Ἐθνικῶν συγχαρητηρίων ἄξιος εἶνε ὁ κ. Δρακούλης. Τὸ γεγονός ὅτι, παρακαθίσας εἰς συμπόσιον πρὸς τιμὴν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας προέπειεν ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχρηθεῖς ἵνα ἀποδοῖ « ὁ ἐλευθερωτῆς τῆς Κρήτης », ὡς διελάμβδανε προχθεσινὸν τηλεγράφημα τοῦ «Χρόνου», τὸ γεγονός, λέγομεν, τοῦτο εἶνε πόρισμα μακρᾶς ἐργασίας, περὶ τῆς ὁποίας θὰ λεχθοῦν τὰ δέοντα ἐν καιρῷ. Ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεως εἶνε ἀξία προσοχῆς ἢ δρᾶσις τοῦ κ. Δρακούλη. Ζήσας ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν κοινωνίᾳ ξένη ἐὺδοκιμήσας, ἀπέδειξε τὸ μυριάκις ἤδη παρατηρηθέν, ὅτι οἱ Ἕλληνες προκόπτουν πανταχοῦ ἀλλαχοῦ περισσότερον ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, ἣτις καθίσταται μητρικὰ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ ἣτις πληθὺν ἀγαθῶν τέκνων ἀπεξένωσεν. Ἐπειτα ἡ ἐθνικῶς τελεσφόρος ἐργασία τοῦ κ. Δρακούλη μαρτυρεῖ ὅτι παραπλεύρως τῆς ἐπισήμου Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἐμάρανε, διέφθειρε καὶ ἀπεβλάκωσε, μοχθεῖ ἢ ἄλλη Ἑλλάς, ἡ ἀνεπίσημος, ἡ μηδένα τίτλον ἔχουσα, ἡ ἰδιῶτις, ἡ ὁποία ἀγωνίζεται νὰ διορθώσῃ κατὰ τὸ ἐνδὸν τὰ ἁμαρτήματα καὶ τὰ ἔκτροπα τοῦ Κράτους. Ἀλλοίμονον εἰς τὸ ἐλληνικὸν Γένος ἂν ἔλειπον καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐργαζόμενοι, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας δηλαδὴ καὶ δι' ἰδίων δυνάμεων, μακρὰν δὲ τῆς λύμης τῶν ἐπισήμων.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι σημαίνει ἡ χρηστόκαρπος δρᾶσις τοῦ κ. Δρακούλη ὅτι, κατ' ἐξοχὴν κοινωνιολόγος ὢν καὶ ὑπὲρ φιλοσοφικῶν θεμάτων τελεσιουργήσας, δὲν ἀφέθη νὰ παρασυρθῇ ὑπὸ φαντασιοπλήκτων ἰδεῶν, ὡς πράττουσιν πολλοὶ, χάνοντες τὴν ἀντίληψιν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ἐτήρησε τὸ μέτρον καὶ ἐνέμεινε εἰς τὸ ὀρθὸν, κηρύσσων ἑαυτὸν πρὸ

παντὸς ἄλλου στρατιώτην τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος. Εἶνε δὲ πρὸς τούτοις ἀξιοσημείωτον παράδειγμα ὅτι παρ' αὐτῷ, ἢ διανοητικῇ ἐνασχόλησιν δὲν ἀπέκλεισε τὴν εἰς τὴν πολιτικὴν εὐδοκίμησιν, ὡς συμβαίνει ἀλλαχοῦ, ὅπου ὡς δόγμα κηρύσσεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων δὲν ἔχει νὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἰδιαζόντως διὰ τοὺς Ἑλληνας δημοσιογράφους, ἀπὸ τοὺς κόλπους τῶν ὁποίων προῆλθεν ὁ κ. Δρακούλης, εἶνε τιμητικὸν τὸ γεγονὸς τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ, ἀποδεικνύον διὰ μυριοστὴν ἀκόμη φοράν ὅτι ὁ Τύπος, ὁ τόσον κατακρινόμενος, αὐτὸς πάλιν εἶνε ὁ τοὺς ἐπιλέκτους μαχητὰς τῆς ἐθνικῆς ἰδέας δίδων.

Τάξας ἑαυτὸν ἀκραιφνῶς θεράποντα τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος δὲ «Χρόνος» καὶ ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος κομματικῶν ὑποχρεώσεων ὧν, χαίρει διὰ δύο τινὰ πρῶτον, διότι ὁ κ. Δρακούλης καταλέγεται εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτοῦ συνεργάτας, καὶ δεύτερον, διότι κατατάσσεται εἰς τοὺς ἄνδρας, ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ ληφθῇ τὸ ὑλικὸν τοῦ μέλλοντος πρὸς δημιουργίαν καταστάσεως, ὑπὲρ ἧς ἀπὸ χρόνου πολλοῦ μοχθεῖ ἢ ὑμετέρα ἐφημερίς συμφώνους ἔχουσα πρὸς τοῦτο πάντα τοὺς ἀληθῶς πονοῦντας τὴν πατρίδα.

Ὅταν ἐπιστῇ ἢ κατάλληλος ὥρα—θὰ ἔλθῃ δ' αὕτη ἐνωρίτερον ἢ ὅσον κοινῶς πιστεύεται—θὰ εὐρεθῶσι τότε τὰ στοιχεῖα πρὸς ἀναδημιουργίαν, ὅπως διατρανωθῇ ἀριδῆλως ὅτι στρεβλὴ καὶ πονηρὰ εἶνε ἡ θεωρία ὅτι ὁ τόπος πάσχει ἀπὸ λειψανδρίαν — θεωρία τεθεῖσα ἐπιτηδείως εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῶν λυμεώνων καὶ τῶν δημοδόρων, ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν ὀλεθρίαν καὶ ἐθνοφθόρον διαγωγὴν των. Τιμὴ τότε θὰ θεωρηθῇ διὰ τὸν κ. Δρακούλην καὶ διὰ τοὺς ὁμόφρονάς ὅτι ἔμεινεν ἀμέτοχος τοῦ δημοσίου καὶ δὲν φέρει τὴν εὐθύνην τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' ἀπέμεινεν ἢ παρακαταθήκη τοῦ μέλλοντος, ἢ δύναμις τῆς μελλούσης νὰ ἀναγεννηθῇ Ἑλλάδος, ὁ ἀνὴρ τοῦ Εἰκοστοῦ αἰῶνος.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Π. Ε. ΔΡΑΚΟΥΛΗ

ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΝ ΑΠΟ ΤΟΥ 1885

Κατάργησις τῆς πλουτοκρατίας διὰ τῶν ἐξῆς βαθμιαίων μέσων :

1. Ἀναγνώρισις τῆς ἀρχῆς ὅτι πᾶσα δρᾶσις τῆς Πολιτείας δεόν νὰ ἀφορᾷ πρωτίστως εἰς τὴν ἀνεσιν, εὐημερίαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ παραγωγέως· ἐπομένως χρησιμοποίησις πάντων τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς καὶ συγκοινωνίας ὑπὲρ τοῦ παραγωγέως.

2. Ἀναγνώρισις τῆς ἀρχῆς ὅτι ἔθνος δικαιούνται μόνον νὰ ὀνομάζωνται οἱ παραγωγεῖς, δηλαδή αἱ ἐργατικαὶ τάξεις. Ἐργατικαὶ τάξεις λογίζονται ὅλοι οἱ ζῶντες ἀπὸ τὰς χεῖρας των· ὅλοι δηλαδή οἱ μὴ θησαυρίζοντες εἴτε ἀπὸ τὸ Δημόσιον Ταμεῖον εἴτε ἀπὸ εἰσόδημα ἐκ κεφαλαίων ἢ γαιῶν ἐν εἴδει ἐνοικίου, τόκου, ἢ κέρδους. Ἐργάται ἔλληγες ἐπομένως ὑπολογίζονται, μαζῇ μὲ τὰς οἰκογενείας των, εἰς ἓν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον. Ἐκ τούτων ἐπείγει νὰ ὀργανωθῇ φάλαγξ ἐκ δέκα χιλιάδων ἐργατῶν ὡς πυρὴν τῆς ὅλης πολιτειακῆς ὀργανώσεως.

3. Ἡ Πολιτεία ὀφείλει νὰ νομοθετήσῃ συντάξεις διὰ τοὺς ὑπερηλίκους ἐργάτας οἱ ὅποιοι ὑπολογίζονται εἰς 100,000.

4. Πρέπει νὰ νομοθετηθῇ ὄριον ἡλικίας ἐργατῶν· ἀνώτατος ὅρος ἐργασίμων ὥρῶν, καὶ ἐλάχιστος ὅρος ἡμερομισθίου.

5. Ἡ Πολιτεία ὀφείλει νὰ εὕρισκῃ ἐργασίαν διὰ τοὺς στερουμένους τοιαύτης ἰδρύουσα πρὸς τοῦτο Ἐργασιαστήρια (ἴδε ΕΡΕΥΝΑΝ, τόμ. Δ', τεῦχος 10) θεσπίζουσα ἀσφαλιστικὸν σύστημα κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς ἀεργίας (ἴδε ΕΡΕΥΝΑΝ, τόμ. Δ', τεῦχος 8) καὶ ὀργανίζουσα δημόσια ἔργα.

6. Κατάργησις τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ φορολόγησις τοῦ ἀπρόσδουλεύτου ἐπαυξήματος (ἴδε ΕΡΕΥΝΑΝ, τόμ. Α΄, σελ. 141) καθὼς ἐπίσης τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν κληρονομιῶν.

7. Δικαίωμα ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένης ἀνατροφῆς καὶ παιδείσεως.

8. Ὁργάνωσις τοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ ἐλθετικὸν σύστημα.

9. Αὐτονομικὴ Ὁμοσπονδία τῶν Δήμων.

10. Πλήρης καὶ ἐκ θεμελίων ἀναδιοργάνωσις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐπὶ τῇ βάσει μορφώσεως χαρακτήρων.

11. Ἀναδιοργάνωσις τοῦ Ποινικοῦ Συστήματος ἐπὶ τῇ βάσει μετατροπῆς τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν ἀπὸ στρατιωτικοποινικοῦ εἰς ἠθικοβιομηχανικόν.

12. Ἐν ταῖς ἐξωτερικαῖς σχέσεσι καλλιέργεια διεθνοῦς ἐγκαρδιότητος ἐπιδίωξις συστήματος πολιτικῶν φιλιῶν μετὰ ὅλα τὰ κράτη τοῦ Αἴμου, καὶ συνεννόησις μετὰ τὰς ἐργατικὰς τάξεις ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἰδίως τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου.

Ἡ Ἐρευνα καὶ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΑΥΤΗΣ

Τῷ 1901 ὁ κ. Δρακούλης ἱδρυσεν ἐν Ὁξφόρδῃ τὸ ἤδη περιώνυμον μηνιαῖον περιοδικὸν ΕΡΕΥΝΑ.

Ἡ ΕΡΕΥΝΑ διεξηγεῖ τοὺς νόμους τοῦ βίου. Διακεντᾷ εἰς δράσιν καὶ αὐτανάπτυξιν. Ἐμπνέει τὸν ἔρωτα τῆς εἰρήνης, τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἀληθοῦς ζωῆς καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς ἀθανασίας. Κραταιοὶ τὴν καρδίαν· οἰκοδομεῖ χαρακτῆρα καὶ τρέφει τὸν νοῦν. Ἐρευνᾷ καὶ ἐρμηνεύει πᾶν ὅ,τι ἰδανικώτατον ἐν τῇ συγχρόνῳ διανοήσει καὶ δράσει καὶ δεικνύει τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν κοινωνικὴν μεταμόρφωσιν.

Αἱ κρίσεις τοῦ ἐλληνικοῦ Τύπου (*Ἀκρόπολις, Ἄστυ, Ἐστία, Νέον Ἄστυ, Σκρίπ, Ταχυδρόμος, Κάϊρον, Ἀστήρ, Χρόνος* κλπ.). συνοφίζονται ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ΕΡΕΥΝΑ εἶνε μοναδικὸν φαινόμενον ἐν τῷ ἐλληνικῷ στερεώματι καὶ δὴ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μεγάλῃ Ἀγγλίᾳ. Ἡ δύναμις τῆς εἶνε ἡ δύναμις ἣτις βασιίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀληθείας. Ἐξαποστέλλει εἰς τὸ πανελλήνιον τοὺς θρεπτικωτάτους τῶν χυμῶν. Πᾶς Ἕλληνα πρέπει νὰ ἐναθρύνεται καλούμενος συνδρομητῆς τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἀνυψώνει καὶ φρονηματίζει. Εἶνε φωτεινὸν περιοδικόν, προῖδον νοῦ καὶ ἀγάπης. Ζωογονεῖ τὸ γένος. Εἶνε πρῶτυπον ἀρτίου νοῦ καὶ ἀρτίας καρδίας. Ἀκτινοβολεῖ μεγάλην στοργὴν πρὸς τὸ γένος. Ἐξόχως πρακτικοῦ πνεύματος καὶ ὑψηλῶν νοημάτων. Ἀνοίγει νέους ὁρίζοντας. Ἐξαγνίζει τὰ ἦθη. Τιμᾷ τὴν ἐλληνικὴν διάνοιαν. Εἶνε ἐθνοποιός. Δικαιοῦται εἰς πανελλήνιον ὑποστήριξιν. Διὰ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ μεταλαμπαδεύονται εἰς τὸ γένος μας νέοι κόσμοι καὶ σπείρονται ζῶσαι ἰδέαι.

Οὐδέποτε ἄλλοτε, ἀπὸ τῆς συμπήξεως τοῦ Βασιλείου αὐτοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἠκούσθη καθαρωτέρα φωνὴ ἀληθείας καὶ

δικαιοσύνης, ἐκτὸς ἐκείνης ἣτις ἐξεπέμφθη διὰ τῶν πνευματικῶν ἔργων τοῦ κ. Πλάτωνος Δρακούλη. Αἱ ἰδέαι του ἐκπορεύονται ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀγνοτάτης καὶ μυχιαιτάτης πηγῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς διανοήσεως καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ αἰσθήματος. Περιλαμβάνουσαι δὲ ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ καὶ πλήρει κάλλους διατυπώσει των πᾶν ὅ,τι ἡ ἔκτοτε ἐξέλιξις παρουσίασε νέον καὶ χρήσιμον, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἡ μεγάλη κρηπίς, ἐφ' ἧς μόνον καλεῖται νὰ θεμελιωθῇ γιγάντιον καὶ πανσθενὲς τὸ Νεοελληνικὸν οἰκοδόμημα. Οὕτω, ἡ Ἑλληνικὴ φυλή, «σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη» ὡς λέγει ὁ Σολωμός, δὲν δύναται νὰ εἶνε, ἢ ἀποτύπωμα τῶν ἐνδοξοτέρων ἐμφανίσεων τῆς Ἑλληνικῆς δημιουργίας τοῦ παρελθόντος, ἄρα ἅπαξ ἔτι, ὡς τὸ πάλαι, πρότυπον δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα.»

ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΣ

Ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἀφορᾷ εἰς πραγμάτων τοῦ ὑψηλοτέρου ἰδεώδους εἰς ὃ δύναται νὰ ἀτενίσῃ οἰαδήποτε φυλή. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ εἶνε ἀφωσιωμένη εἰς τὸ ἔργον τῆς διαμορφώσεως ἑλληνικοῦ ἤθους διακρίνοντος τὸ ἑλληνικὸν γένος, περιποιούντος τιμὴν εἰς τὰς παραδόσεις μας, ἱκανοῦ ν' ἀνυψώσῃ τὸ ἀνθρώπινον Γένος. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἵνα ὁ Ἕλλην παρακολουθῇ νοσημόνως καὶ ἀφιλαύτως τὴν πρόοδον τῶν φώτων οἷα συντελεῖται ἐν τοῖς κέντροις τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ νὰ παρακολουθῇ αὐτὴν οὕτως ὥστε νὰ ἐμπνέεται καὶ διακεντᾶται εἰς δρᾶσιν καὶ εἰς αὐτοδημιούργησιν. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ εἶνε τὸ ἄριστον αὐτοῦ βοήθημα πρὸς τοιαύτην προσπάθειαν. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ προσφέρει εἰς τὸ γένος τὴν κλεῖδα τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐντελείας, διότι ἀσχολεῖται νὰ ἀνάψῃ ἅπαξ ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Ἕλληνος τὸ ἱερὸν πῦρ ὅπερ ἐθέρμαινε τὴν φυλὴν μας τὸ πάλαι. Τὸ πᾶν εἶνε νὰ ἀναζυμωθῇ ἠθικῶς. Ἄπαξ τοῦτο κατορθώσῃ, θὰ συνεχίσῃ τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῆς, ἀποστολὴν ἣν διέκοψαν περιπέτεται αἰώνων. Θὰ δράξῃ τότε ἀρμοδίως τὴν δᾶδα τῆς προόδου καὶ θὰ τὴν διαβιβάσῃ εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἡ ἠθικὴ ἀνοικοδόμησις εἶνε ἢ κλείς ἢ ἠθικὴ ἀνοικοδόμησις εἶνε ἢ δύναμις ἢ κρυπτομένη ὀπισθεν πάσης ὑλικῆς εὐδοκιμήσεως. Ἐάν, δηλαδή, μὴ οἰκοδομήσωμεν χαρακτῆρας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐμπνεύσεων τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Χριστοῦ, πᾶσα ἄλλη προσπάθεια εἶνε φρούδη. Χαρακτῆρ σημαίνει προορισμόν, καὶ ἀληθῆς δόξα ἐνὸς ἔθνους εἶνε ὁ ἀγνὸς καὶ ὑψηλός, ὁ ὑπέρτερος καὶ ἀνθρωπιστικὸς χαρακτῆρ ὅστις τὸ διακρίνει. Ἄνευ τοιούτου κατορθώματος καὶ ἂν χίλια θεωρηκτὰ ἀποκτήσωμεν, θὰ εἶνε καὶ τὰ χίλια μάταια, ἐνῶ εἰάν

ἐξασφαλίσωμεν πρώτιστα ἑλληνικὸν ἦθος, ἐξησφαλίσωμεν τὰ πάντα, καὶ αὐτὰ τὰ θωρηκτὰ εἶποτε γίνῃ ἀνάγκη αὐτῶν. Τὸ ὅτι τὸ γένος μας ἔκαμε προόδους τινάς, τοῦτο δὲν εἶνε ποσῶς λόγος ἵνα αὐταρέσκως ἀρκεσθῶμεν. Τοιαύτη ὀλιγάρκεια θὰ ἦτο ὀπισθοδρόμησις. Ἄλλ' ἀκριβῶς διότι κάπως ἐπροοδεύσαμεν ἠθικῶς, διὰ τοῦτο ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἔργον νὰ διακεντᾷ τὴν ἑλληνικὴν φύσιν εἰς ἐπιτέλεσιν πολὺ πλειόνων, ἀσυγκρίτως πλειόνων. Μέθοδος τελεσφορωτέρα ταύτης δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἐννοῶ τὴν μέθοδον τοῦ προσελκύειν τὴν προσοχὴν τοῦ γένους εἰς τὰ ἰδεώδη ἐκείνα τῶν λαῶν τῆς Οἰκουμένης ἅτινα διὰ τὸ ὕψος των ἰθύνουν τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν καὶ τὸν ὠθοῦν πρὸς ὑπερτέρους ὀρίζοντας. Αὐτὰ τὰ ἰδεώδη ἐξεπορεύθησαν ἀπὸ τὰς παραδόσεις τοῦ ἔθνους μας. Αὐτὰ κυβερνῶσι τὸν κόσμον. Εἰς αὐτὰ τὰ ἰδεώδη τὸ ἔθνος μας δέον νὰ φανῇ πιστόν. Μετ' αὐτῶν ὀφείλει νὰ συνταχθῇ. Αὐτὰ εἶνε αἱ προστάτιδες ἡμῶν ἐγγυήσεις, καὶ ἀπέναντι αὐτῶν ὁ Ἕλληνας ἔχει εὐθύνην. Ὁ Ἕλληνας σήμερον ἐπιβαρύνεται ὑπὸ μίας κολοσσιαίας εὐθύνης νὰ μὴ φανῇ τὸ γένος μας ὑποδεέστερον τῶν προσδοκιῶν τῆς Ἀνθρωπότητος.

Τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ἐξεδόθη τὸν Νοέμβριον τοῦ 1901. καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ περιοδικοῦ δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τὴν ἐξῆς φράσιν ἣν ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τῆς πρώτης σελίδος τοῦ πρώτου τεύχους :

Ἡ πᾶσα ἐθνικὴ ἐργασία ἔπρεπε νὰ συγκεντρωθῇ εἰς τοῦτο· πῶς νὰ δημιουργήσωμεν ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἐκτάκτου ἀνθρωπισμοῦ, παραδειγματικῆς πνευματικότητος, θαυματουργοῦ φιλοπονίας, χαρακτῆρας ὧν μόνη ἢ παρουσία ν' ἀνυψώνῃ καὶ ἀναγεννᾷ.

Εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἠτένισεν ἡ ὅλη δρᾶσις τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ἕκτοτε μέχρι τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος τεύχους τῆς, καὶ περὶ τούτου μαρτυροῦσιν αἱ παμπληθεῖς ἐπιστολαὶ ἑλλήνων πανταχόθεν τοῦ κόσμου, οἵτινες ἀντελήφθησαν τὴν δτηρηράν τῆς προσπάθειαν καὶ τὴν τελεσφορότητα τῶν μεθόδων τῆς.

ΕΡΓΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ

- Ἡ πρακτικὴ ἀξία τοῦ Χριστιανισμοῦ.....
- Ἑγχειρίδιον καὶ Ἠθικὴ, ἔκδοσις τετάρτη, περιέχουσα ἐν
τέλει 24 ἀκροαγωγικὰς συνταγὰς.....
- Τὸ ἔργον τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.....
- Ἡ Κοινωνία τοῦ μέλλοντος.....
- Νεοελληνικὴ γλῶσσα καὶ Φιλολογία. Τρεῖς διαλέξεις
ἐκφωνηθεῖσαι ἀγγλιστὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξ-
φόρδης. Ἐκδοσις ἑλληνικὴ.....
- Ἐγκληματικότης καὶ Ἀνθρωπισμός. Μελέτη περὶ ἀνα-
μορφώσεως τοῦ Ποινικοῦ Συστήματος.....
- Τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐργάτου, ἦτοι αἱ βάσεις τοῦ σο-
σιαλισμοῦ, Ἀθῆναι 1893.....
- Ἄρδην, μηνιαῖον κοινωνιολογικὸν περιοδικὸν ἐν Ἀθί-
ναις 1885—1887.....
- Ἐκκλησίαι εἰς τοὺς Νέους, μετάφρασις ἐκ τῶν τοῦ
Κραπότκιν.....
- Φῶς ἐκ τῶν Ἐνδον.....
- Ἡ Δύναμις τῶν Ἰδεῶν.....
- Στοιχεῖα Βιονομίας. [Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἀρετὴ
καὶ ἐπίμονος προσπάθεια εἶνε βέβαιος θρίαμβος, καὶ ἡ Βιονο-
μία ἀναλύει τὰς συνθήκας ὑψ' ἃς ὁ θρίαμβος, ἀκολουθεῖ τὴν
μετ' ἀρετῆς ἐπίμονον προσπάθειαν. Οἷοςδήποτε θέσῃ εἰς ἐφ-
αρμογὴν τὴν γνῶσιν ἢν θ' ἀποκτίσῃ μελετῶν τὸ ἔργον ἐπὶ
ἐν ἔτος, θὰ ἴδῃ ταχύτατα τοὺς καρποὺς τῆς δημιουργικῆς
του δυνάμεως ὑπὸ μορφῆν εὐπορίας καὶ γαλήνης].